

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

Библиотека

Институт история БК

НА

Инв. № 1676

XXII-то ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 65

София, понеделник, 14 април

1930 г.

71. заседание

Събота, 12 април 1930 година.

(Открито отъ подпредседателя А. Христовъ, въ 15 ч. 50 м.)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Абаджиевъ Йорданъ, Аврамчовъ Мито, Агусhevъ Еминъ, Андреевъ Никола, Баевъ Христо, Баралиевъ Христо, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Богдановъ Димитъръ, Бомбовъ Иванъ, Бошковъ Борисъ Наковъ, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Грънчаровъ Димитъръ, Дамяновъ Георги, Димевъ Борисъ, Димитровъ Добри, Драгневъ Георги, Ерменковъ Трифонъ, Ецовъ Борисъ, Желъзовъ д-ръ Димо, Златевъ Станю, Ивановъ Димитъръ II, Ивановъ Дойчинъ, Ивановъ Сачо, Икономовъ Димитъръ, Казанаклиевъ Георги, Колевъ Боню, Колевъ Еню, Колевъ Иванъ, Кръстевъ Гето, Кулишевъ Георги, Кънчевъ Теодоси, Ловчиновъ Димитъръ, Лъкарски Иванъ, Малиновъ Атанасъ, Манасиевъ Добри Даневъ, Маноловъ Калоянъ, Миновъ Петъръ, Паневъ Малинъ, Пеневъ д-ръ Йовчо, Петровъ Аврамъ Стояновъ, Пиронковъ Александъръ, Първановъ Първанъ, Пъчевъ Георги, Русевъ Иванъ, Савовъ Николай, Симеоновъ Георги, Стамболиевъ Никола, Стефановъ Димитъръ, Стефановъ Стефанъ, Стояновъ Христо, Табаковъ Цено, Тахтаджи Никола Костовъ, Тончевъ Желю, Узуневъ Ангелъ, Цаневъ Александъръ, п. Цвѣтковъ Кръстю, Чакръкчийски Стойне, Чернокозовъ Георги, Шиваровъ Маринъ, Янгъзовъ Теню, Яневъ Димитъръ и Яневъ Сотиръ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпуски на следнитъ народни представители:

На г. Христо Баралиевъ — 1 день;

На г. Григоръ Чешмеджиевъ — 2 дена;

На г. Добри Митевъ — 1 день;

На г. Коста Лулчевъ — 1 день;

На г. Петъръ Яговъ — 3 дни;

На г. Никола Търкалановъ — 3 дни;

На г. Милко Бечевъ — 2 дена;

На г. д-ръ Владимиръ Бурилковъ — 1 день и

На г. Димитъръ Икономовъ — 2 дена.

Народниятъ представителъ г. Левъ Кацковъ, който се е ползувалъ вече съ 20-дневенъ отпускъ, моли да му се разреши още 3 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че сж постѣпили следнитъ питання:

Отъ народния представителъ г. Тончо Мечкарски къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно интернирането на медицинския фелдшеръ Иванъ Л. Цоловски отъ с. Търнава въ с. Вранякъ, Бѣлослатинска околия.

Отъ народния представителъ г. Атанасъ Малиновъ къмъ г. министра на финанситъ — относно нанесенъ побой отъ директора на „Балканъ Табакъ“ надъ тютюнопроизводителъ Иванъ Стояновъ, отъ с. Лилячъ, Кюстендилска околия.

Отъ народния представителъ г. Иванъ Ингилизовъ къмъ г. министра на финанситъ — относно неправилни действия на Гръцко-българската комисия по оценяване имотитъ на емигрантитъ българи и гърци.

Отъ народния представителъ г. Георги Марковъ къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно непозволено отъ полицията събрание въ с. Годечъ на 6 април 1930 г.

Тия питання ще бждатъ препратени на надлежитъ г. г. министри, за да отговорятъ.

Съобщавамъ на Събранието, че сж постѣпили:

Законодателно предложение отъ народния представителъ г. Иванъ Каранджуловъ, подписано отъ нужното число народни представители, за тълкуване на чл. 1 отъ спогодбата Молловъ—Кафандарисъ отъ 9 декемврий 1927 г. (Вж. прил. Т. I, № 88)

Законопроектъ отъ Министерството на правосъдието за допълнение на закона за устройството на сѣдилищата. (Вж. прил. Т. I, № 89)

Предложение отъ Министерството на желѣзницитъ за изплащане на Никола Сердаровъ, отъ София, стойността на доставката — 30.000 кгр. амониева силитра за Българскитъ държавни желѣзници, като му се доплати 60% отъ курсова разлика 124.539 л. или което прави 74.723 л., съгласно протокола на комисията, назначена отъ г. министра на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ, съ заповѣдь № 2.086 отъ 13 април 1927 г. (Вж. прил. Т. I, № 90)

Тия законопроекти и предложението ще бждатъ раздадени на г. г. народнитъ представители и поставени на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за разрешаване временни кредити за посрѣщане нуждитъ на държавата и фондоветъ презъ м. м. април и май отъ 1930/1931 финансова година.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Азъ ще задамъ само единъ въпросъ. Г. г. народни представители! Ако отпустнатитъ суми ще се включватъ въ месечнитъ бюджети на министерствата и дирекциитъ, азъ питамъ: дали г. министърътъ на финанситъ и Министерскиятъ съветъ сж задѣлжени да съблюдаватъ параграфитъ на бюджета отъ миналата година и тогава настоящиятъ законопроектъ да има характеръ на отпусчане 2/12, или тия суми ще се изразходватъ независимо отъ бюджета, който бѣше гласуванъ миналата година. За фондоветъ тукъ се предвижда, че ще се изразходватъ суми въ размѣръ на 2/12 отъ кредититъ на сѣщитъ за 1929/1930 финансова година. Иначе ще излѣзе, че съ тоя законопроектъ ние даваме пълномощие на Министерския съветъ да изразходва известни суми.

Министъръ В. Молловъ: Сумитъ ще бждатъ изразходвани въ предѣлитъ не на миналогодишния бюджетъ, а по бюджета за финансовата 1930/1931 г. Сумитъ по новия бюджетъ сж по-малки, а по стария по-голъми. Затуй не искаме 2/12, защото смѣтководството се разбърква. Този

кредитът се отнася само до наеми и до заплати. Други разходи няма.

Председателстващъ А. Христовъ: Ще се гласува. Които приемат на трето четене прочетеня законопроектъ, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 60)

Пристъпваме къмъ втора точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за купуване отъ държавата зданието на Мария Г. Бълчева и др. въ гр. Пловдивъ, за нуждитъ на Учителския институтъ въ сѣкия градъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ измѣненіята, приети на второ четене)

Председателстващъ А. Христовъ: Ще се гласува. Които приемат на трето четене прочетеня законопроектъ, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 61)

Министъръ В. Молловъ: Г. председателю! Моля да ми-немъ къмъ точки четвърта и пета отъ дневния редъ. Тѣ сѣ много малки законопроекти, по които, може би, няма да има разисквания.

Председателстващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за изваждане отъ обращение алуминиевитъ монети отъ по 1 и 2 л., насѣчени презъ 1923 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 85)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат на първо четене законопроекта за изваждане отъ обращение алуминиевитъ монети отъ по 1 и 2 л., насѣчени презъ 1923 г., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Предлагамъ законопроектъ по спешностъ да бѣде приетъ и на второ четене.

Председателстващъ А. Христовъ: Има предложение отъ г. министра на финанситъ законопроектъ по спешностъ да бѣде приетъ и на второ четене. Които сѣ съгласни съ това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Чете)

„З А К О Н Ъ“

за изваждане отъ обращение алуминиевитъ монети отъ по 1 и 2 лева, насѣчени презъ 1923 година“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 1. Възлага се на министра на финанситъ да извади отъ обращение алуминиевитъ монети отъ по 1 и 2 лева, възлизащи на 80 000 000 л. номинални, като ги замѣни съ новонасѣченитъ медно-никелови монети отъ 5 и 10 лева.“

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат чл. 1 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 2. Обмѣната на алуминиевитъ монети трѣбва да стане до 31 мартъ 1931 г. До тази дата притежателитъ имъ сѣ длѣжни да ги представятъ въ съответнитъ клонове и агентури на Българската народна банка за обмѣняване.

Необмѣненитъ до 31 мартъ 1931 г. алуминиеви монети пресгаватъ да циркулиратъ като париченъ знакъ и губятъ стойността си.

По изключение, задържанитъ като вещественъ доказателство по углавни дѣла алуминиеви монети ще бѣдатъ

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I № 85.

обмѣнени, когато се свършатъ дѣлата, по които сѣ за-държани, ако сѣдмилцата най-късно до 31 мартъ 1931 г. съобщятъ вида и количеството имъ въ най-близкия кло-нъ или агентура на Българската народна банка“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 3. Изваденитъ отъ обращение алуминиеви монети може да се продадатъ чрезъ публиченъ търгъ за друго предназначение“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за данѣни облекчения на акционернитъ, командитно-акционернитъ банки и коопера-тивнитъ кредитни сдружения.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 84)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат на първо четене законопроекта за данѣни облекчения на акционернитъ, командитно-акционернитъ банки и коопера-тивнитъ кредитни сдружения, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Предлагамъ законопроектъ по спешностъ да бѣде приетъ и на второ четене.

Председателстващъ А. Христовъ: Има предложение отъ г. министра на финанситъ законопроектъ по спешностъ да бѣде приетъ и на второ четене.

Които сѣ съгласни съ това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Чете)

„З А К О Н Ъ“

за данѣни облекчения на акционернитъ, командитно-акционернитъ банки и кооперативнитъ кредитни сдружения“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ П. Георгиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 1. Освобождаватъ се отъ данѣни и врѣхнини при акционернитъ, командитно-акционернитъ банки и кооперативнитъ кредитни сдружения:

а) отдѣленитъ отъ чиститъ печалби суми за запасенъ капиталъ, независимо отъ размѣра имъ, догдето стигнатъ 100% отъ капитала;

б) пенсионнитъ фондове за служителитъ и други резервни фондове, съ изключение на такива, съ които се подсигурява раздаването на по-равномѣренъ дивидендъ;

в) скрититъ резерви, ако такива биха се появили при всѣко валоризиране на баланситъ, и

г) събираната при емисиитъ за увеличение капитала и отнѣсана къмъ запасния капиталъ премия за приравнение къмъ реалната стойностъ на сѣществующитъ акции и дѣлове“.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Хрелопановъ.

И. Хрелопановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Този законопроектъ е много навремененъ и неговитъ разпорѣдби действително сѣ отъ естество да улеснятъ увеличението капиталитъ въ банцитъ и сливането на банцитъ.

Понеже отъ заглавието на законопроекта се вижда, че се отнася и до кооперативни кредитни сдружения, азъ правя предложение въ буква „а“ на чл. 1, следъ думитъ „отдѣленитъ отъ чиститъ печалби суми за запасенъ капиталъ“ да се прибавятъ думитъ „или за резервенъ фондъ“.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 84.

Въ закона за кооперативните сдружения никога този терминъ „запасенъ капиталъ“ не се употребява; тамъ се употребява само изразътъ „резервенъ фондъ“. А резервните фондове на кооперациите сж най-големата гаранция за тяхното бъдещо развитие. Освенъ това, въ времена по-тежки, въ времена на кризи ти резервни фондове ще могатъ да послужатъ като една сигурна база за превземаване на всички неприятности, които кооперациите могатъ да иматъ. Моля г. министра на финансите да се съгласи — то е нѣщо разумно — да се попълни буква „а“, както азъ предлагамъ.

Министъръ В. Молловъ: Съгласенъ съмъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ Прокопи Йоловъ.

П. Йоловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ ще помоля г. министра да се съгласи да се допълни чл. I, ако е възможно, съ една точка „д“, която да има следния смисълъ. Много кооперативни сдружения отказватъ да раздаватъ дивиденди на членовете си срещу дългове капиталъ, а съ тяхъ организиратъ фондове за взаимно подпомагане, или пъкъ за гарантиране кредита и спестовността. Тия фондове, споредъ мене, идатъ да отговорятъ на две главни задачи: отъ една страна, за взаимно подпомагане на членовете въ кредитните кооперации и, отъ друга страна, за гарантиране кредита и спестовността. Печалбитъ, вмѣсто да се раздаватъ на членовете, се задържатъ отъ кредитните кооперации и чрезъ тяхъ последните ще си набератъ капиталъ, чрезъ който да гарантиратъ по-добре спестовността на всички ония, които иматъ доверие къмъ кредитните кооперации и влагатъ тамъ своите спестявания, както и да гарантиратъ кредита на ония членове, които, по една или друга причина, изпадатъ въ нѣмотия и нѣматъ възможностъ да изплатятъ своите задължения къмъ кредитните кооперации. Съ тия фондове се подсигурира и засилва развитието на кредитните кооперации въ финансово отношение.

Ето защо азъ моля г. министра да се съгласи, къмъ чл. I да се добави точка „д“ съ следното съдържание: „Печалбитъ на кредитните кооперативни дружества, които се отнасятъ къмъ фондовете за взаимно подпомагане и гарантиране кредита и спестовността“.

Министъръ В. Молловъ: Азъ не бихъ ималъ нищо противъ тази идея, но ще помоля тая добавка да я направимъ при третото четене на законопроекта, за да има време да обмислимъ редакцията.

П. Йоловъ (д. сг): Съгласенъ съмъ.

Р. Василевъ (д. сг): Касае се за осигуряване кредита и спестовността. То е въ общия смисълъ на законопроекта.

И. Хрелопановъ (д. сг): Не само за кредитните кооперации, но за всички.

Министъръ В. Молловъ: Тогава ще бжде въ несъгласие съ заглавието на законопроекта.

Председателстващъ А. Христовъ: Ще се гласува. Моля, които приематъ чл. I, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ П. Гесргиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 2. Всички документи и актове, включая и нотариалните такива, акции и др., съставени или издадени въ свръзка и по поводъ сливането на законно съставени и регистрирани акционерни, командитно-акционерни, съ ограничена отговорностъ дружества и кооперативни сдружения, се освобождаватъ отъ всѣкакви мита (включително митото върху капитала, предвидено въ чл. 9-б отъ закона за 1/2 отъ бюджета за II-о полугодие за 1919/1920 г. и 10% върхунина за фондъ „Съдебни сгради, такси, берии, гербовъ налогъ и др., ако сливането бжде извършено и надлежно регистрирано до 31 декемврий 1931 г.“

Тази привилегия се прилага и за същевременно измѣнения на уставите или увеличени на капиталите, направени за улеснение или по случай сливането на споменатите дружества и сдружения.

Платените или внесени вече мита, такси, берии и пр. за сливания, поискани преди датата на влизане на настоящия законъ въ сила, не подлежатъ на връщане“.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ В. Молловъ: Въ този членъ предлагамъ следните поправки: Въ края на алинея първа, следъ думата „зарегистрирано“ да се поставятъ думите „отъ 1 априль“.

Въ последната алинея думите „датата на влизане на настоящия законъ въ сила“ да се замѣнятъ съ думите „1 априль 1930 г.“

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ предложените отъ г. министра поправки, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Които приематъ чл. 2 съ току-що приетите поправки, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ трета точка отъ дневния редъ — второ четене бюджетопроекта за разходите на Върховното правителство за 1930/1931 финансова година.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете)

БЮДЖЕТЪ*)

за разходите на Върховното правителство за 1930/1931 финансова година“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на бюджетопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете)

„Царски дворъ.“

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 1 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 4, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на бюджетопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I. № 76.

Докладчик Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въпросътъ за дълговетъ на царския дворецъ къмъ Софийската община — § 11 — ще биде разрешенъ допълнително между г. министъра на финанситъ и Софийската община, защото, съгласно законитъ на страната, би трѣбвало да се счита, че царскиятъ дворецъ се освобождава отъ всички данѣци, общински налози и такси. Софийската община иска отъ двореца 900.000 л. — такси за вода, боклукъ и пр. (Чете)

„Народно събрание“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Ние винаги говоримъ, че сме демократична страна и винаги се гордимъ съ това, че законодателната властъ разпорежда съ съдебнитъ на нашия народъ. Азъ нѣколко пѣти повдигамъ въпросъ въ третѣ сесии на сегашното Народно събрание — смѣтамъ да го повдигна и сега — относно състава на нашето Народно събрание. Поискахъ да знамъ колко избори още не сѫ провърпени отъ Народното събрание и канцеларията ми даде сведения, че не сѫ провърпени изборитъ на: Анхиалска околия, Варненска—градска, Бѣлослатинска, Вратчанска, Дупнишка, Кошукаванска, Ловчанска, Луковитска, Никополска, Плѣвненска, Трънска, Софийска—селска, Казанлъшка, Новоагорска, Старозагорска, Преславска, всичко 16 на брой. Значи, има около 40—50 души народни представители, които законодателствуватъ въ разстояние на три години, а изборитъ имъ още не е прѣвърненъ. Вѣрно е, че въ нашия правилникъ ние не сме уредили този въпросъ. Въ другитъ държави има правилници, по силата на които не може да се постѣпи къмъ никаква законодателна работа, докато не се провърватъ поне половината избори. Въ последнитъ три години ние разрешихме много голѣми въпроси, въпроси отъ голѣмо значение за нашата страна. Ние разрешихме въпроса за репарационното бремъ, ние разрешихме въпроса

за стабилизационния заемъ, тукъ се положи въпросъ за довърше на правителството по стопанската му политика и само 10 гласа повече получи правителството, когато 40—50 души народни представители още нѣматъ узаконенъ мандатъ си отъ страна на Народното събрание. Елементарниятъ здравъ смисълъ диктува да не върви по този пѣтъ нашето Народно събрание. Изборитъ въ тия околии, които ви споменахъ, ако не всички, то поне 7—8, трѣбваше да обърнатъ вниманието на Народното събрание. Ние сме въ трета сесия, значи, въ края на легислатурата, вече сѫ отиваме, следъ като разрешихме голѣми въпроси съ едно малко болшинство. Ние разрешихме тия въпроси отъ името на българския народъ, а много отъ изборитъ още не сѫ провърпени. А тия избори сѫ много интересни. Такъвъ е, напр., изборитъ въ Врачанска околия, а особено въ Старозагорска. Вие миналата година амнистирахте всички престѣпления по изборитъ. Всички ония, които хѣбляха бомби, всички ония, които фалшифицираха по най-доленъ начинъ изборитъ, се амнистираха. Щедротъ болшинство на Народното събрание амнистира престѣпленията по изборитъ, които азъ смѣтамъ за най-користни престѣпления, защото изкористватъ волята на народа, на Народното събрание, което разпорежда съ висшитъ интереси на народа. Обаче тѣхното амнистиране не дава още законност на изборитъ, ако тѣ сѫ произведени съ фалшификация и машинации. Азъ взехъ думата, за да обърна вниманието на Народното събрание за трети пѣтъ, че не е внимателно къмъ състава си, къмъ своето организиране и дава чрезъ неговѣрката на изборитъ много силенъ аргументъ на всички ония, които сѫ противъ парламента. Ако отиваме по този пѣтъ, чини ми се, че не сме езискатели къмъ себе си и всичко това, което приказваме за демократия, за представителенъ режимъ, за парламентаренъ режимъ, сѫ празни приказки, вѣтърѣ. Въ сѣдностъ работитъ върватъ по своя старъ пѣтъ, и нашиятъ Парламентъ не е изражение на една свободно проявена воля на българския народъ. Азъ не зная дали ще се провърватъ до 16 май неговѣрнитъ още избори, защото, сигурно, ще прокараме бюджетитъ и ще си отидемъ. Това Народно събрание ще си отиде съ всичкия си ореолъ, но ще си отиде и съ тѣмното петно, че не сѫ били провърпени изборитъ на 60 народни представители.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ В. Моллевъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се гондира отъ уважаемия г. Мушановъ, действително заслужава вниманието на Народното събрание. Колкото се отнася до искането му да бждатъ провърпени и то още отъ първитъ дни на първата сесия на новоизбраното Народно събрание всичкитъ избори, това е правилно и по това не може да има две мнения. И желателно е винаги първата работа на едно Народно събрание да се заключава въ провърката на изборитъ, за да могатъ избраницитъ на народа да бждатъ консолидирани и тѣхнитъ избори утвърдени. Доколкото зная, и въ миналитъ Народни събрания сѫ оставали неговѣрени избори.

Н. Мушановъ (д): Да, и минали легислатури сѫ оставали съ неговѣрени избори.

Министъръ В. Моллевъ: Може би това се дължи на едно невнимание, защото, щомъ мине първата и втората сесия на Народното събрание, вече не се обръща такова внимание на провърката на изборитъ; може би това се дължи на известни мъжчотии, а може би това се дължи и на друго: . . .

А. Малиновъ (д): Дължи се на самитъ избори — изборитъ сѫ чапашикъ.

Министъръ В. Моллевъ: . . . че щомъ Народното събрание се събере, споредъ нашия основенъ законъ, всичкитъ изборни и неговѣрени избраници на народа полагатъ клетва и отъ деня на полагане клетвата тѣ се считатъ за редовно избрани народни представители — ноне по отношение на дневнитъ пари — и до провърката на изборитъ сѫ натоварени, по силата на нашия основенъ законъ, валидно да се признаватъ по всички закони, които се слагатъ на тѣхното разглеждане. Когато голѣма частъ отъ изборитъ останатъ неговѣрени и неутвърдени, тогава можемъ да правимъ онова заключение, което прави уважаемиятъ г. Мушановъ. Но когато останатъ неговѣрени само известна частъ, малко избори, не зная защо това може да

хвърли подозрение върху извършената работа от Народното събрание. Аз съм съгласен, че всички избори трябва да бъдат проверени и утвърдени от Народното събрание, но това е работа преди всичко на председателството на Народното събрание.

С. Мошановъ (д. сг): Изключително негова работа е.

Министъръ В. Молловъ: Да се занимае през тази сесия Народното събрание с проверката на недовършените още избори, бидежте уверени, че правителството никаква спънка въ това отношение няма да направи.

К. Пастуховъ (с. д): Въ Франция бюро не може да се избере, ако изборитъ на повече от половината народни представители не са проверени и утвърдени.

Министъръ В. Молловъ: Съвършено вѣрно е, г. Пастуховъ; знамъ това. Но и въ Франция ставатъ изборитъ, както у насъ. И тамъ префектурната политика на правителството е извънредно енергична. Въ французкия парламентъ проверятъ всички избори въ едно заседание, а у насъ имаше случаи, когато през цели сесии се е занимавало Народното събрание изключително с проверката на избори.

А. Малиновъ (з. в): Нима нашата префектурна практика е като французката?

Министъръ В. Молловъ: Не, французката е като нашата! (Смѣе се)

Председателството трябва да си вземе бележка отъ тия разисквания. Желателно е да се свърши с проверката на изборитъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Добри Даскаловъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Вѣрно е това, което каза г. Мушановъ, че въ нашия Парламентъ има 40—50 души наши другари, чиито избори още не са утвърдени, съгласно конституцията. Но азъ питамъ: тия, които утвърждаватъ първия внесень за утвърждаване изборъ, дали са законно избрани? За мене тая работа е съвършено излишна. Азъ мисля, че когато изборътъ на единъ народенъ представителъ е утвърденъ отъ съответния окръженъ съдъ, народното представителство не може да се занимава тукъ с проверката и утвърждаването на неговия изборъ. Ако е въпросъ за една формалностъ, то Народното събрание може въ единъ день, като се наредятъ въ единъ списъкъ изборитъ, да ги утвърди и да се свърши.

К. Пастуховъ (с. д): Народното събрание има право да се произнася по всѣки изборъ, независимо отъ решението на окръжния съдъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Винаги правителството съ своето болшинство може да касира единъ изборъ тукъ, въ Народното събрание.

С. Димитровъ (д. сг): Както вие правѣхте въ ваше време. Вие касирахте 13 души, за да си създадете болшинство.

Председателствуващъ А. Христовъ: Г. Даскаловъ! Законътъ налага на Народното събрание да се произнася за правилността на всѣки изборъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Щомъ законътъ налага, защо отлагатъ проверката на нѣкои избори цѣли 3 години? Г. Мушановъ каза, че изборитъ на 50 души депутати не са утвърдени, следователно, когато се гласува довѣрие на правителството, то получи болшинство благодарение на тѣзи депутати, чиито избори не са утвърдени.

Стъ сговориститъ: А-а-а!

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I. № 76)

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Илия Георговъ.

И. Георговъ (р): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Поради стопанската криза, която бушува въ страната, изнемогва цѣлото наше население, изнемогватъ и стопанскитъ съсловия, и хората на нейния трудъ. Всички очакватъ думата на Народното събрание за срѣдствата, които ще употребѣи, за да се облекчи и даже отстрани стопанската криза. Стопанската криза ще може да се отстрани, или, най-малко, да се облекчи, като се намали данѣчното бреме на населението и като се подобри положението на държавнитъ служители.

Г. г. народни представители! Налагатъ се голѣми съкращения въ бюджета, съкращения, които ще засегнатъ маса държавни служители, съкращения, които ще дадатъ възможностъ да се намали разходниятъ бюджетъ на държавата, да се намали едновременно съ това и данѣчното бреме и да се избѣгне единъ дефицитъ по бюджета. Естествено е, че щомъ са необходими икономии, трябва да се даде примѣръ отъ народното представителство за такива икономии. Народнитъ представители, които получаватъ дневни пари и тогава, когато Народното събрание е въ ваканция, ще трябва да направятъ единъ жестъ на самопожертвуване въ тая ера на бедствие въ страната, като се откажатъ отъ получаването на дневни пари за това време, когато Народното събрание не заседава. По тоя начинъ ние ще покажемъ на народа, че вникваме въ болкитъ на страната, че вникваме въ бедствието на грамадното болшинство отъ населението и по тоя начинъ ние ще издигнемъ престижа на Парламента до една висока степенъ. Ето защо азъ се събръщамъ и къмъ опозицията, и къмъ болшинството съ апелъ да се откажемъ отъ получаването на дневни пари за това време, когато не заседава Камарата.

В. Драгановъ (з. в): Г. Георговъ! Откажете се Вие самъ отъ дневнитъ пари и азъ ще Ви последвамъ. Кажете, че няма да ги получавате презъ ваканцията, и азъ съмъ следъ Васъ.

И. Георговъ (р): Азъ ще ви отговоря на това, че презъ войната депутатитъ радикали се отказаха отъ допълнителното възнаграждение въ продължение на 4—5 години. Не е тукъ работата ние да се откажемъ, но да се добие една по-голѣма икономия, . . .

В. Драгановъ (з. в): Радикалната група най-напредъ подписа предложението, за да се даватъ дневни пари на народнитъ представители, когато няма сесия.

И. Георговъ (р): . . . а може да се добие такава икономия, ако се откажатъ всички народни представители отъ получаването на дневни пари въ това време, когато не заседава Камарата. И затова азъ правя следното предложение: § 14 отъ бюджета на Върховното правителство да се измѣни така: „Дневни пари на народнитъ представители презъ време на сесия“. Каква ще бъде сумата по тоя параграфъ, ще я каже г. министърътъ на финанситъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Дерлипански.

Д. Дерлипански (з. в): Г. г. народни представители! Когато вземамъ думата днесъ по единъ въпросъ отъ най-голѣмо значение не само за Народното събрание, но и за цѣлия български народъ, азъ заявявамъ тукъ, че изувамъ партизанскитъ си обуща и ще говоря по съвѣсть, както съмъ длъженъ да работя въ това Народно събрание.

А. Малиновъ (д): Въмѣсто да ги изуате, трѣбваше да ги оставите въ къщи.

Д. Дерлипански (з. в): Г. г. народни представители! Отъ много отдавна ние всички чувствуваме, какъ стопанската и финансовата криза постоянно натискатъ българския данѣкоплатецъ. Българскиятъ народъ е подъ едно тежко бреме, което е вече непоносимо. Отъ бюджетнитъ угражнения както за миналата година, така и за предстоящата, се вижда, че стъ българския народъ не е възможно да се взематъ повече данѣци, отколкото се взематъ. Най-голѣмата цифра на приходитъ е 6.800.000.000 л. годишно. Искаме ли да имаме единъ реаленъ

бюджетът, единъ бюджетъ, на който разходитъ да не надминаватъ приходитъ, както г. министърътъ на финанситъ ни заяви тукъ, че ни представя единъ бюджетъ балансиранъ, ние трѣбва да държимъ смѣтка за постѣпленията отъ данѣцитъ. Азъ ви казахъ, че постѣпленията не могатъ да надминаватъ 6.800.000.000 л. годишно, обаче разходитъ на държавата не сѣ 6.800.000.000 л. Бюджетътъ ни се представя 6.400.000.000 л., но настрана отъ него стои бюджетътъ на желѣзницитъ, който възлиза на 1.300.000.000 л., и бюджетътъ на мината „Перникъ“. Събрани тия три бюджети, надминаватъ цифрата 8 милиарда лева. При тази финансова и стопанска криза, която има у насъ, ние или трѣбва да прибѣгнемъ до новъ заемъ, както направихме миналата година, за да покриемъ бюджетнитъ дефицити или трѣбва да правимъ икономии. И азъ си задавамъ въпроса: възможно ли е днесъ да прибѣгнемъ до новъ заемъ, кѣде ще го намѣримъ, пъкъ и да го намѣримъ, при какви условия ще бѣде? Заемътъ, който сключихме презъ 1928 г., за който правителството се хвалѣше, че билъ сключенъ при износни условия, донесе годишни тежести на държавния бюджетъ повече отъ 300 милиона лева. Тогава, когато се разглеждаха условията на този заемъ, въ бюджетарната комисия азъ предложихъ разходниятъ бюджетъ на държавата да бѣде такъвъ, какъвто бѣше въ 1922/1923 финансовъ година, когато Земледѣлскитъ съюзъ управляваше, 4½ милиарда лева, а приходниятъ да бѣде 8 милиарда лева.

М. Дочевъ (д. сг): Както се вижда, не сте си изули партизанскитъ еминии.

Д. Дерлипански (з. в): Така че ако приемѣхме разходния бюджетъ отъ 1922/1923 г., а приходниятъ останѣше 8 милиарда лева, щѣхме да имаме една икономия отъ 3½ милиарда лева, която щѣше да бѣде много по-полезна за държавното съкровище, отколкото направениятъ заемъ.

Днесъ, когато ние се отгъваме подъ по-голѣми финансови и стопански тежести, азъ предлагамъ пакъ да прибѣгнемъ къмъ икономии. Каква да бѣде тази икономия? Въ миналото ние, народнитъ представители, получавахме 250 л. дневни пари, само тогава, когато Камарата заседаваше. Ако сега намалимъ дневнитъ пари на 250 л., ние ще имаме една икономия отъ 15.000.000 л. 15.000.000 л., г. г. народни представители, не сѣ малко пари. Мнозина отъ васъ ще кажатъ: може ли единъ народенъ представителъ да живѣе въ София при тази скѣпнотия съ 250 л. дневни? На тия г. г. народни представители азъ бихъ задамъ другъ въпросъ: може ли българскитъ гражданинъ да живѣе съ такъвъ доходъ, какъвто се пада на глава споредъ даннитъ, които изнесе г. проф. Мишайковъ отъ трибуната? Той каза, че въ България на глава преди войната се падало 165 л. златни годишенъ доходъ, а сега се падатъ 138 л., а това значи за едно 5-членно семейство 18.000 л. годишно. И ако едно 5-членно семейство, което влага капиталъ, трудъ и плаща данѣци, каквито ние, народнитъ представители, не плащаме отъ нашитъ дневни, може да живѣе, защо ние да не можемъ да живѣемъ съ 250 л. дневно? Самъ г. министърътъ на финанситъ на 12 мартъ, когато разглеждахме свръхсмѣтния кредитъ отъ 800 милиона лева, тукъ помоли всички народни представители да правимъ икономии, да дадемъ примѣръ за пестене. Е добре, сега е времето, когато разглеждаме бюджетопроекта на Върховното правителство, нашия бюджетъ, да направимъ тази икономия. Азъ чакамъ отъ г. министра на финанситъ да декларира тукъ, че той нѣма да получава 500 хиляди лева, па и повече годишно, ами ще получава, колкото въ миналото сѣ получавали министритъ. При земледѣлското управление единъ министъръ получаваше 72 хиляди лева.

Нѣкой отъ сговориститъ: И нѣколко милиона хайдутлъкъ!

Другъ отъ сговориститъ: Стамболийски открадна 120 милиона лева.

Д. Дерлипански (з. в): Що се отнася до менъ, декларирамъ: отъ 15 т. м. азъ се отказвамъ да получавамъ повече отъ 250 л. дневно.

Нѣкой отъ сговориститъ: Кѣсно си се сѣтилъ!

Д. Дерлипански (з. в): Азъ моля всички да дадемъ примѣръ на този народъ, че ние живѣемъ съ неговитъ мъжиче, че ние страдаме заедно съ него и че при тази скѣпнотия правимъ икономии. Нека по едно перо само да направимъ икономия отъ 15 милиона лева; а ако така сторимъ и по други бюджети, ние ще направимъ една икономия по

цѣлия бюджетъ отъ 2 милиарда лева. Това не сѣ малко пари. Презъ 1929 г. имаме дефицитъ въ държавния бюджетъ отъ 2 милиарда лева, които ще можемъ да ги икономисаме отъ високитъ заплати, а не да засѣгаме онѣзи дребни съществування, които едвамъ живѣятъ съ малкитъ си заплати.

Азъ ви моля да приемете по § 14 дневнитъ на народнитъ представители да се намалятъ на 250 л.

Е. Начевъ (д. сг): Азъ ще следя дали ще получавате въ бѣдеще по 250 л.

Д. Дерлипански (з. в): Не само Вие, но следете мевсички.

Е. Начевъ (д. сг): Азъ ще Ви поздравя прѣвъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Това Ваше предложение лично ли е, или е отъ името на групата?

Д. Дерлипански (з. в): Лично мое.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Съ този въпросъ обширно се занимава бюджетарната комисия, която бѣше сезирана съ предложение отъ подобенъ родъ. Бюджетарната комисия взе становище по него и азъ, като докладчикъ на бюджетопроекта, съмъ длъженъ да го защита и мотивирамъ предъ васъ.

Азъ ще се помъжа да вървя подиръ стѣпкитъ на уважаемия колега г. Дерлипански. Той заяви, че си е свалилъ партизанскитъ царвули. Обаче следъ неговитъ стѣпки менъ ми смърди на една много проста демагогия, на много дребнава политика, която не е за порастналото вече гражданско съзнание на българския народъ. Минаха времената, блаженитъ времена на Димитър Драгиевъ, когато подобни нѣща можеха да иматъ ефектъ въ общественитъ настроения, г. Дерлипански. Вие сте въ едно голѣмо заблуждение, ако мислите, че стрелате съ нѣкакво оръжие. Никакъвъ ефектъ нѣма да има това предложение въ страната, защото народътъ съ подобни запѣгалки вече не се залѣтва.

Още въ самото начало, г. г. народни представители, трѣбва да заявя, че въпросътъ е чисто нашъ, на депутатитъ. По него правителството не желае да вземе становище, защото ние сме суверени да го разрешимъ тѣй, както намѣримъ за добре. Шомъ като е така, съ пълно съзнание за нашитъ отговорности, ние ще го разрешимъ. И тукъ азъ съмъ длъженъ да ви направя едно кратко изложение по историята на тоя въпросъ.

Г. г. народни представители! Твърде отдавна въ нашия Парламентъ се говори, че народнитъ представители трѣбва да получаватъ възнаграждение и за времето, когато Парламентътъ не е въ сесия, по простата причина, че такава практика е усвоена почти въ всички парламенти и по причина, че нашиятъ Парламентъ фактически отъ редъ години насамъ е въ постоянно заседание. Мнозина сѣ тия, които често пѣти говорятъ лекомислено: „Дайте да спазваме сроковетъ на конституцията, да заседаваме по три месеца, тѣй както е предвидено въ конституцията, и да се разпускаме следъ това“. Кажете ми, кога въ България отъ 10 години насамъ това се прилага — не отъ 10, а отъ 15 години, ако щете, отъ времето на войнитъ! Кажете ми, въ кой парламентъ на Европа, при днешнитъ усложнени политически отношения, при днешнитъ нужди на живота, въ кой парламентъ на свѣта може да се спазва едно подобно постановление, като това на нашата конституция, кѣдето е казано, че Камарата трѣбва да заседава само 4 месеца и следъ туй да се разпуска!

Б. Павловъ (д): Не е казано „само“.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Не виждаме ли ние, че всички парламенти въ Европа, па и вънъ отъ нея, сѣ въ постоянна работа, затова защото хората сигурно не го правятъ така отъ капризъ. Сигурно не го правятъ да получаватъ дневни — защото въ тѣхнитъ конституции отдавна е предвидено, че получаватъ месечно възнаграждение — но заради това, защото нуждитъ на живота го изискватъ. И колкото ние да се мъчимъ да ограничимъ дейността на Парламентъ въ рамкитъ на конституцията, въ тия сесии, които тя предвижда, това ще бѣде само едно теоритическо пожелание, което ние не ще можемъ да изпълнимъ.

Ражководени отъ това съзнание, народнитъ представители отъ XIX Народно събрание — говоря за Парламента, който бѣше разпуснатъ на 9 юний 1923 г., при последния кабинетъ на Стамболийски — парламентарната група на

Земледѣлския съюзъ се е занимава съ този въпросъ и всички депутати отъ Земледѣлския съюзъ сѣ настоявали да се получаватъ дневни пари и извънъ сесията. Следъ всички аргументи, които колегитѣ тогава на г. Дерлипански сѣ давали, покойниятъ министъръ-председателъ Стамболийски е заявилъ: „Азъ съмъ готовъ да въстана срещу всѣка една демагогия, която би се повдигнала по този въпросъ, защото на бивола рогата не тежатъ“. Така ли бѣше?

С. Омарчевски (з. в.): Съвършено вѣрно.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Тогава никой не осъди покойния Стамболийски.

С. Омарчевски (з. в.): Всички понесоха отговорностъ.

Д. Гичевъ (з. в.): Правителството внесе това предложение. То не се скри задъ депутатитѣ, както сега вие искате да се скриете.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Покойниятъ Стамболийски, който, ако е въпросътъ за нагаждане къмъ общественитѣ настроения, никой не ще отрече, че бѣше много по-ловъкъ, отколкото може да бѣде г. Дерлипански, отъ поста на отговоренъ държавникъ взема това ясно и опрѣлѣлено становище.

К. Томовъ (з): То е легнало въ уста на Земледѣлския съюзъ — годишна заплата на депутатитѣ.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): А Вие, г. Дерлипански, който всѣки день се кълнете изъ Радомирска околия, че ще мрете въ духа на Стамболийски, тукъ малко не сте въ хармония съ разбиранята на своя покоенъ водачъ. И много правъ е г. Томовъ, който заяви, че това е легнало, така да се каже, въ идеологията, въ уста на вашия съюзъ. Не може да бѣде друго разбирането на една демократическа организация, която нѣма да допусне абсурдното становище, че като депутати могатъ да заседаватъ само избрани нотабили.

Б. Павловъ (д): Откога ги призна за демократична организация?

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Тѣ претендиратъ, че сѣ такива.

Б. Павловъ (д): Не тѣ, ами ти ги нарече!

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): И тѣ не могатъ да заематъ друго становище и да допуснатъ абсурдното схващане, че въ Парламента могатъ да заседаватъ избрани нотабили, нѣщо като ония почтени чорбаджии въ турско време, които, следъ като стоятъ два часа въ църква на пангара въ ролята на епитропи, смѣтаха, че сѣ изпълнили всичкитѣ си задължения къмъ обществото и царщината. Такива епитропи въ общественъ животъ на България не може и не трѣбва да има. Парламентътъ трѣбва да бѣде достъпенъ за всички класи, за всички съсловия, и всѣки единъ гражданинъ, който въ добросъвестно изпълнение на своя дългъ, като народенъ представителъ, бѣде откъснатъ отъ своята ежедневна и редовна работа, е длъженъ да иска отъ държавата, и тя е длъжна да му даде, едно прилично възнаграждение за неговото съществуване. О, такива предложения ми напомнятъ единъ фабрикантъ на гюлово масло, който имаше дързостта въ присѣствието на десетъ души народни представители и двама министри да чете моралъ и да казва: „Какви сѣ тия безобразия — да получавате дневни пари! Откажете се отъ дневнитѣ си пари!“

Д. Гичевъ (з. в.): Покойниятъ Теодоръ Теодоровъ развиваше сѣщата теория въ 1913 г.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Който и да я е развивалъ, тая теория си нѣма мѣсто.

Въ всѣки случай въпросътъ бѣ назрѣлъ и затова въ втората сесия на дневното Народно събрание той получи своето разрешение. За да се разреши този въпросъ въ парламентарното болшинство, кждето бѣше повдигнатъ отъ нѣколко души мои другари, способстваха и представителитѣ на всички парламентарни групи.

Б. Павловъ (д): Не на всички.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. с): Почти на всички.

Б. Павловъ (д): А, „почти“. То е друго.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Не си спомнямъ точно представителитѣ на кои групи.

Д. Дерлипански (з. в): Какъ помните въ 1922 г. кой какво е говорилъ и кой какво поведение е ималъ по този въпросъ, а не си спомняте миналата година какво е вършено? Тукъ бѣ гласувано по този въпросъ едно предложение.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. с): Представителитѣ почти на всички парламентарни групи изказаха своитѣ становища, че тѣ сѣ категорично за това, че народниятъ представителъ трѣбва да получава дневни пари даже и когато Камарата не заседава.

И. Георговъ (р): Нашиятъ ораторъ отъ трибуната се противопостави на това и даде аргументи.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Не ви отричамъ тая заслуга.

С. Димитровъ (д. сг): Най-напредъ Борисъ Павловъ се подписа на предложението за депутатскитѣ заплати.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Даже аргументитѣ, които можеха да се дадатъ въ полза на тая теза, идѣха отъ страна на опозицията. Но ние, преди да разрешимъ тоя въпросъ, трѣбваше да се справимъ и да държимъ смѣтка за така нареченото обществено настроение, защото общественото настроение често пѣти не желае мотивировки. То осъжда безапелационно, безъ да изслуша мотивировката, едно решение на Парламента. Ние трѣбваше да знаемъ какъ е разрешенъ тоя въпросъ около насъ. Българското Народно събрание не може да се сравнява съ другитѣ, българскитѣ депутати не може да получава онова, което получава депутатътъ въ Германия, Англия или Франция. Съ тия велики държави ние не можемъ да се мѣримъ, обаче трѣбва да се отбележи, че въ Англия, Германия и Франция народнитѣ представители получаватъ не дневни пари, а месечна заплата. Но да оставимъ настрана великитѣ сили, да оставимъ Америка.

Бюрото на Народното събрание се обърна къмъ нашитѣ легации въ сѣседнитѣ намъ държави съ въпросъ да ни отговорятъ какво е възнаграждението на депутатитѣ въ Сърбия, Гърция, Ромѣния и Турция. Азъ смѣтамъ, че е необходимо, или поне нѣма да бѣде излишно, да съобща на народнитѣ представители даннитѣ, които се получиха въ бюрото на Народното събрание отъ нашитѣ легации.

Напр., българската легация въ Бѣлградъ съобщава: (Чете) „Царската легация въ Бѣлградъ има честта да съобщи на почитаемото министерство, че народнитѣ представители отъ С. Х. С. Скупщина се ползватъ съ следнитѣ материални облаги: 300 динара дневно презъ време на заседанията на Скупщината, 50 динара дневно за заседание въ разнитѣ парламентарни комисии, безплатни карти за пѣтуване“ и пр. „Обаче е въведена практика въ началото на всѣка сесия на Скупщината да се взема решение, което има силата на законъ, възъ основа на което народнитѣ представители ще получаватъ редовно по 9.000 или 9.300 динара месечно въ зависимостъ дали месецътъ има 30 или 31 дена, презъ цѣлия периодъ на Скупщината, безъ огледъ на това дали заседава или не“.

Значи, депутатитѣ отъ Скупщината получаватъ 9 хиляди динара месечно, което прави 21 хиляда лева наши.

Положението на депутатитѣ въ Гърция. (Чете) „Българската царска легация въ Атина има честъ да яви на Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, че народнитѣ представители въ Гърция получаватъ дневни пари въ размѣръ 7.000 драхми месечно, плащани презъ всичкитѣ 12 месеца на годината, независимо отъ това дали камарата заседава въ сесия или е въ ваканция. Отъ тия дневни пари се правятъ месечни удържки по 96-50 драхми за гербовъ налогъ. Народнитѣ представители не получаватъ никакво парично възнаграждение, когато сѣ назначени като членове въ разни парламентарни комисии.“

„Проектира се, обаче, изработването на законъ“ — което, мисля, че следъ идването на власт на Венизелосъ стана — „сѣ който ще се предвиди плащането на допълнителни дневни пари на ония народни представители, които сѣ назначени като членове въ парламентарни комисии, но за времето, когато тия комисии заседаватъ презъ време на ваканцията на камарата“.

Съ други думи, народнитѣ представители получаватъ 12.800 л. месечно. Освенъ това проектира се законъ за плащане допълнителни дневни на ония народни представи-

тели, които са назначени като членове на парламентарните комисии.

Отъ писмото на царската легация въ Букурещъ се вижда, че народните представители въ Ромъния получават следните възнаграждения: (Чете) „Месечна заплата въ размъръ 6.000 леи и за всѣко заседание по 1.000 леи“. Като вземете предъ видъ, че ромънският парламентъ заседава, както нашиятъ, постоянно — значи, може да има 30 заседания въ месеца — смѣтайте колко достига заплатата на ромънския депутатъ. Председателътъ на ромънския парламентъ получава 45 хиляди леи месечно представителни пари.

Депутатитѣ отъ турския парламентъ получаватъ по 450 турски лири месечна заплата, които се равняватъ на 35.000 л. наши пари.

Ето, г. г. народни представители, какво е възнаграждението на депутатитѣ въ другитѣ страни — несравнено по-добро отъ нашето — и то не въ богата Англия, не въ доларна Америка, а въ Югославия, Ромъния и Турция, които — на всички е известно — не са въ много по-добро положение отъ насъ.

Но ние сме народъ съ болезнена психология и заради това твърде много се дразнимъ отъ тия нѣща. Азъ мисля, че ако ние уважавахме честта на Парламента, ние нѣмахме да се подаваме на такива настроения, за които говори уважаемиятъ г. Дерлипански. Защо? Защото, г. Дерлипански, ако ние слушаме какво се говори вънъ въ обществото противъ Парламента и противъ депутатскитѣ дневни, човѣкъ би извадилъ едно невѣрно заключение — че българскиятъ народъ само за тия депутатски дневни съ удоволствие би се лишилъ отъ този луксъ да има Парламентъ, само и само да не се харчатъ пари за дневни на депутатитѣ. И тогава защо се сърдимъ на господата съ разни боздугани, които отричатъ правото на съществуване на Парламента? Защо? Такива неоснователни критики се слушатъ отъвнѣ и то именно отъ хора не бедни, а богати, и то знаете защо.

Азъ за себе си констатирамъ едно нѣщо, което желая да ви съобща: азъ до сега не съмъ чулъ отъ българския селянинъ да ми търси смѣтка колко пари получавамъ дневно. Азъ съмъ слушалъ такава смѣтка да държатъ пропаднали кандидати, които не са могли да дойдатъ тукъ. Азъ съмъ чувалъ да ми държатъ смѣтка, колко пари получавамъ, хора, които са наметнали черни ризи и които утре като овце ще мучатъ, ако се намѣрятъ въ Парламента. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои отъ лѣвицата) Българскиятъ селянинъ никой път не дири смѣтка колко получава народните представители, защото и той разсуждава като вашия Стамболийски, който излѣзе отъ недрата на народа, че рогата на бивола не тежатъ.

Става дума за обществено настроение. Знаете ли още, кой ви търси смѣтка за дневнитѣ? — „На бивола рогата не тежатъ“, но тѣ се виждатъ, защото стърчатъ. А не се виждатъ кърлежитѣ върху държавния бюджетъ, които ние, въпрѣки постоянните приказки вънъ и вътре въ Парламента, се чувствуваме безсилни и въ Министерския съветъ, и въ бюджетарната комисия, и въ Парламента да ги откриемъ или поне да намалимъ смакулата, съ които смучатъ.

А. Малиновъ (д): Тамъ има думата г. Молловъ.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. ср): Г. г. народни представители! Вчера народното представителство съ много голѣмо внимание и съ голѣмо съчувствие изслуша речта на г. Григоръ Чешмеджиевъ. И ние сме убедени — азъ вѣрвамъ въ това, г. Чешмеджиевъ — че нашиятъ министъръ на финанситѣ г. Молловъ, когото може би Вие много по-добре познавате, отколкото азъ го познавамъ, щѣше да разреши този въпросъ. Ако не бѣха изключителните времена следъ войната, ако нему, пъкъ и намъ, на Демократическия сговоръ, не бѣ се паднала тая неприятна задача да бждемъ ликвидатори на последицитѣ отъ европейската война, този въпросъ, повтарямъ, щѣше да бжде разрешенъ. Вие всички отъ опозицията трѣбва да ни ржкоплѣскате, че извършихме тая неприятна работа. Може да ни обвинявате, че сме я свършили лошо, но всѣтаки мисля, че тя трѣбваше да бжде свършена. Трѣбваше да се уредятъ заемитѣ, трѣбваше да се уредятъ репарациитѣ, трѣбваше да се уредятъ и всички задължения на България въ чужбина. Всичко това, естествено, погълна много грижи и внимание на г. Молловъ и на правителството. Но, повтарямъ, азъ съмъ убеденъ, че когато г. Молловъ се поосвободи отъ тия грижи, той ще разреши този въпросъ, защото има всичката възможностъ за това, защото има всичкитѣ познания, защото ще получи пълна подкрепа отъ тия, които трѣбва да го подкрепятъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Този въпросъ, обаче, не може да се разреши инцидентно въ бюджетарната комисия, съ отдѣлни предложения на Ивана, Стояна или Драгана. Днесъ закрито едно сѣдилище нѣкъде, утре прогимназията тамъ, а другиденъ тичатъ депутати да отминаятъ решенията! И дойдохме до едно положение, когато презъ 1925 г. или 1926 г. закрититѣ съ бюджета 12 мирови сѣдилища ние ги възстановихме и даже открихме още едно ново! (Веселостъ) Но когато тия съкращения станатъ по единъ строго начертанъ планъ, предварително подготвенъ, както това става сега отъ специалната комисия, която работи подъ ръководството на г. Тричковъ; когато нейниятъ докладъ бжде представенъ предъ Министерския съветъ и когато Министерскиятъ съветъ се установи върху едни необходими и възможни съкращения — азъ не зная кой ще бжде този депутатъ, отъ тукъ (Сочи сговориститѣ) или отъ тамъ, (Сочи лѣвицата) който, следъ всичкия този крѣсъкъ за икономии и съкращения, ще има куража да се дърли тукъ въ Камарата за нѣкое закрито мирово сѣдилище или за нѣкоя прогимназия.

Трѣбваше да се икономисатъ тия дебати и, може би, тия обяснения, които азъ дадохъ. Но, като докладчикъ на този бюджетопроектъ, азъ бѣхъ длъженъ да ги дамъ, г. г. народни представители, защото съ подобни нѣща се излага авторитетътъ на българския политически човѣкъ. Всички ние — въ това число може би и азъ — не щадимъ, сме много жестоки къмъ престижа на политическия противникъ и къмъ престижа въобще на политическия човѣкъ въ България. Много сме жестоки! Заради туй е това обезвѣряване въ народа. О, обществениятъ човѣкъ въ България, той е подложенъ на много строга преценка! Той трѣбва да бжде по-чистъ отъ жената на Цезаря! Колко много иска отъ него българското обществено мнение! Ако е гърговецъ, когато влѣзе въ Народното събрание, той е вече изложенъ на кръстосанитѣ погледи на всички, той е подъ общото подозрение. Вие видѣхте г. Петровичъ въ миналата Камара, какъ напустна, отиде си. Ако Вие сте видѣли адвокатъ, който отъ 20 години минава за единъ отъ първитѣ адвокати — единъ човѣкъ, който е печелилъ години подъ редъ много пари — и влѣзете тукъ, въ този Парламентъ, вие вече сте изложени на подозрение, на порицание, даже отъ собственитѣ си колеги, отъ адвокатското съсловие. Вие видѣхте единъ цененъ човѣкъ, г. Фаденхехтъ — напустна, отиде си. Ами че кои ще останатъ въ Парламента да заседаватъ? Когато народниятъ представител е адвокатъ, когато е гърговецъ, когато е земледѣлецъ, вие искате отъ него да изпълнява свещено, добросъвестно своитѣ обязанности; да се абстрахира отъ всичко лично да нѣма никакви материални интереси, да забрави семейството си, да забрави не знамъ що си и не знамъ що си, и въ края на краищата му казвате: дневни нѣма да получаваш! Хиляди и хиляди други хора ще работятъ, ще се трудятъ, ще трупатъ богатства — защото никой не може да ограничи тѣва имъ право — но ти, понеже си се обрекълъ да служишъ честно и добросъвестно на една обществена идея, си длъженъ да не получаваши дневни пари, ти си длъженъ да ходишъ гладенъ, ти си длъженъ да давашъ примѣръ на голотия, за да бждешъ обруганъ, оплютъ отъ разни поплуковци, които, когато ти си билъ на власт, залъ гърба ти са трупали милиони и утре, когато паднешъ въ немилостъ, нѣма да ти подхвърлятъ единъ залъкъ хлѣбъ! Ето участъта на човѣка, който добросъвестно изпълнява обществения си дългъ. А при нашиятѣ жестоки политически нрави него често пъти го чака и куршумъ. Ето какъ ние понижаваме авторитета на хората, които се отдаватъ на обществена работа, ето какъ ние обезвѣряваме народа къмъ тѣхъ.

И азъ, отхвърляйки съ най-голѣмо възмущение предложението на колегата г. Дерлипански, заявявамъ: нека той си прави предложения — туй му е работата на човѣка; намъ тукъ не ни е работа да се занимаваме съ тѣхъ, ние тукъ управляваме държавата и носимъ отговорности за това.

Прочее, азъ моля Народното събрание да мине на дневенъ редъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. Димитъръ Дерлипански за обяснение.

С. Мошановъ (д. ср): За какво обяснение? Оскърбилъ ли го е нѣкой?

Д. Дерлипански (з. в): Г. Кожухаровъ каза, че отъ стѣпкитѣ на Дерлипански мирисе на просташка демагогия.

Н. Топаловъ (д. ср): Кой му е далъ думата, г. председателю?

Председателстващ А. Христовъ: Искa да си обясни предложението.

Д. Дерлипански (з. в): Г. г. народни представители! Ако отъ стъпките на Дерлипански мирише на просташка демагогия, азъ бихъ казалъ, че отъ думитѣ на г. Кожухаровъ мирише на заблуда, защото той е единъ човѣкъ, който претендира да не бѣде простъ, както Дерлипански, ами ученъ човѣкъ. Той направи голѣма разходка изъ парламентарния животъ на България, отъ освобождението до управлението на Стамболийски, и каза, какво азъ съмъ поддържалъ да не се увеличаватъ депутатскитѣ дневни. Невѣрни думи казва г. Кожухаровъ, за да не кажа по-голѣма дума. Презъ това време, когато Стамболийски бѣше министъръ-председателъ на България, азъ бѣхъ народенъ представителъ, и депутатскитѣ дневни се увеличиха отъ 150 на 250 л. Азъ гласувахъ за това увеличение, понесохъ отговорността, нося я и сега. Но азъ не съмъ канилъ опозицията да подписва предложение за увеличение на дневнитѣ, както вие, Сговорътъ, миналата година направихте това, за да се увеличатъ дневнитѣ на 600 л.

И. Гавалюговъ (д. сг): Сами идвахте да ни търсите.

Председателстващ А. Христовъ: Г. Дерлипански! Това не е обяснение.

Д. Дерлипански (з. в): Колкото се отнася до думитѣ на Стамболийски, че на бивола рогата не тежатъ, тия думи той ги каза, защото искаше Парламентътъ да заседава постоянно, за да бѣде контролъ надъ правителството. Макаръ че заявяваше често пѣти тукъ, че ще управлява 20 или 40 години, той знаеше, че вѣчно нѣма да управлява и че ще дойдатъ други, че и тогава Камарата ще трѣбва да заседава постоянно, за да бѣде контролъ надъ правителството, особено надъ едно правителство като днешното.

Председателстващ А. Христовъ: Г. Дерлипански! Това не е лично обяснение.

Д. Дерлипански (з. в): Тия негови идеи не сѣ били чудни и за мене.

Що се отнася до думитѣ на г. Кожухаровъ — че съмъ се подавалъ на тѣлпата, азъ го питамъ, какъ той може да говори тъй за народа? Азъ казахъ, че поради стопанската и финансова криза трѣбва да станатъ икономии и да се намалятъ дневнитѣ на депутатитѣ.

Председателстващ А. Христовъ: Има думата г. Никола Мушановъ.

И. Георговъ (р): Азъ искахъ думата по-рано.

Председателстващ А. Христовъ: Вие говорихте.

И. Георговъ (р): Понеже съмъ направилъ предложение, искамъ да дамъ нѣколко обяснения.

С. Савовъ (д. сг): Азъ искахъ думата преди г. Мушановъ.

Председателстващ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоименъ Савовъ.

С. Савовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Къмъ нова обяснение, което даде г. докладчикътъ, азъ имамъ да добавя следното: Много демагогии сме претърпявали по тѣзи дневни въ Народното събрание и много пѣти се е категоризирало едни да получаватъ 5, други 15, други да служатъ съвсемъ безплатно. Предложението за безплатни билети по желѣзницитѣ бѣше направено отъ менъ въ 1909 г. Това се знае. Тукъ имаше тогава опозиционни депутати, и депутатитѣ демократи бѣха на брой 170 души. Отъ скромностъ, отъ предпазливостъ, отъ демагогия — тукъ е уважаемиятъ г. Малиновъ, тукъ е и г. Мушановъ, тѣ знаятъ — г. Василъ Мантовъ, народенъ представителъ отъ Шуменъ, предложи да се увеличи заплатата на министъръ-председателя отъ 12 хиляди на 15 хиляди лева. Ние всички еднородно казахме: „Какво ще кажатъ хората?“ А г. Емануилъ Начевъ стана и каза: „Азъ съмъ готовъ да плащаме на г. Малиновъ 60.000 л., той само да защитава дѣлата, а азъ да прибирамъ паритѣ“. Така ли бѣше, г. Начевъ?

Е. Начевъ (д. сг): Азъ тогава казахъ, че съмъ съгласенъ да плащамъ на г. Малиновъ 60.000 л. годишно, но дайте ми го да работи при мене като адвокатъ, и азъ да събирамъ възнагражденията му.

С. Савовъ (д. сг): Азъ оставамъ настрана предложението на г. Георговъ, защото той е вече къмъ Орландовци. (Смѣхъ) Моля, въ такава възраст е, че може при едно силно нервирание да остане тукъ.

Нѣкой отъ лѣвицата: И ти също.

С. Савовъ (д. сг): Така е, приемамъ, и азъ съмъ миналъ 60 години, нѣма да живѣемъ 100 години.

Но г. Георговъ кѣде е платилъ данѣкъ, колко деца е отгледалъ? (Смѣхъ) Каква демагогия прави г. Георговъ? Азъ казахъ и повтарямъ: има хора въ България, които сѣ готови да платятъ по 12.000 л. месечно само и само да станатъ депутати.

Е. Начевъ (д. сг): Но народътъ не ги ще.

С. Савовъ (д. сг): Да, народътъ не ги ще. Има хора, които искатъ да съборятъ Парламента, защото той имъ се вижда голѣма прѣчка, голѣма барикада за тѣхнитѣ домогвания. Вие ги виждате съ боздугани, съ черни ризи и не знамъ какво. Но българскиятъ Парламентъ, който е отговоренъ предъ българския народъ и който гласува — както азъ, така и вие всички — милиардъ и половина за армията, половинъ милиардъ за полицията, половинъ милиардъ за правосъдието, трѣбва да бди всѣки день тукъ, тия кредити, които се харчатъ, кѣде се харчатъ, да пазятъ тѣзи традиции, които сѣ създадени, защото чуваме вече гласове: „Не щемъ общини, не щемъ окръзи, не щемъ Парламентъ“. Не само дневни, г. г. народни представители, не искатъ да ти плащатъ, но не искатъ и да стѣпнишъ тукъ. И ако искате да знаете, единствената причина, дето лежахъ въ Шуменския затворъ, бѣше, че тия хора бѣха избрани депутати и дойдоха тукъ. Недейте се занимава съ такива работи, за които много право е казалъ Стамболийски: „Рогата на бивола не тежатъ“. Никой отъ добросъвестнитѣ хора, които добре следятъ действията на народнитѣ представители, не протестира противъ дневнитѣ, а само демагози хора, които искатъ да изкористятъ тия работи. Нѣщо повече, бихъ казалъ. Както чухте, уважаемиятъ г. Кожухаровъ каза, че имало депутати, които не присѣдствували на заседанията въ Камарата. Моля г. Георговъ да ми каже, отъ 28 октомври до днесъ въ колко заседания е присѣдствувалъ?

И. Георговъ (р): Въ всички.

С. Савовъ (д. сг): Не е вѣрно. Неотдавна, когато се гласуваше за довѣрие на правителството, тебе те нѣмаше.

И. Георговъ (р): Бѣхъ боленъ.

С. Савовъ (д. сг): Би трѣбвало да се направи и една друга градация: да се държи смѣтка за онѣзи депутати, които не се явяватъ редовно на заседание. Бюрото трѣбва да вземе мѣрки Правилникътъ трѣбва да се измѣни така, че единъ день да заседаваме и единъ день да почиваме, за да могатъ депутатитѣ да прочетатъ и да проучватъ законопроектитѣ и бюджетопроектитѣ. Азъ ви увѣрявамъ, че отъ 270 депутати едва ли 27 сѣ разгърнали бюджетопроектитѣ. Кажете ми, кой е разрѣзалъ и е прочелъ бюджетопроектитѣ? Тамъ е злото. Единъ параграфъ отъ 300 милиона лева — ане отъ 30 милиона лева, колкото ще изиде Парламентътъ — ще мине и нѣма да го видишъ. Нашиятъ контролъ тукъ струва много повече отъ дневнитѣ ни пари. Недейте разваля ума на народа съ тѣзи разисквания. Азъ нѣмамъ намѣрение да ставамъ втори пѣтъ депутатъ, защото и годинитѣ не ми позволяватъ — побѣлѣлъ съмъ. Но вие, които смѣтате да ставате пакъ депутати, имайте предъ видъ следното — миналата година го казахъ и сега ви повтарямъ — ние, които пенсионираме селскитѣ кехай, не се замисляме за нашитѣ държавници. Тукъ сѣ Лячевъ, Сакъзовъ, Малиновъ и др., които сѣ остарѣли въ този Парламентъ. Ние всѣки день гласуваме помощи. Ако умре нѣкой отъ тѣхъ, на другия день нѣма съ какво да го погребатъ. Вчера е умрѣлъ секретарьтъ на Драгиевата група и е нѣмало съ какво да го погребатъ. Какво си играете съ огъня! Това сѣ клюки, които се разнасятъ по софийскитѣ улици и по кафенетата. А ти (къмъ Д. Дерлипански), ти по-малко да си въртишъ мустацитъ и да не приказвашъ за работи, които не разбирашъ. (Ржкопѣскация)

Председателстващ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д. ср): Г. г. народни представители! Нѣмакъ намѣрение да вземамъ думата по този въпросъ, ако г. докладчикътъ и нѣкои други не бѣха заели едно принципиално становище, което азъ смѣтамъ противно на становището, което ние взехме, като парламентарна група, когато се постави за пръвъ пътъ въпросътъ за увеличение дневнитъ пари на народнитъ представители.

Г. г. народни представители! Може да се гласува тъй или иначе, но мене ми се чини, че въпросътъ трѣбва да бѣде уясненъ, защото при голѣмото ни усърдие да не се подаваме на демагогия, съ становищата, на които заставаме, ние тъкмо служимъ на тая демагогия.

Въпросътъ за възнаграждението на народнитъ представители не е отъ вчера, той е много старъ въпросъ — откогато има парламента. Въ първо време въ парламента нѣма вънредъ идваха състоятелни хора. Длъжността на народния представител се смѣташе като почетна и не се заплащаше. Но съ течение на времето народитъ издигнаха нови партии, по-демократични и по-бедни, които трѣбваше да изпращатъ за народни представители хора, които не бѣха състоятелни. Оттогава вече демократическитъ партии навредъ сѣ за възнаграждението на народнитъ представители. Само въ Англия се борятъ по този въпросъ, кждето доскоро депутатскитъ мандатъ не бѣше платенъ и кждето Работническата партия, Лейбъръ парти, трѣбваше отъ касата на партията да плаща на своитъ народни представители. Нѣма, следователно, защо да се чудимъ, че днесъ демократическитъ партии искатъ заплащане депутатския мандатъ.

Но право ли е, че депутатскитъ мандатъ е занятие и че депутатътъ трѣбва да се възнагражда въ такъвъ размѣръ, щото да може да посрѣща всички свои нужди? Ако го смѣтнете занятие, както предлагатъ, да се получава месечно възнаграждение, независимо отъ работнитъ дни, ние ще дойдемъ до онзи логически изводъ, до който дойде въ миналото Стамболийски, като лиши адвокатитъ отъ правото да бждатъ депутати. Единъ отъ мотивитъ му бѣше, че адвокатитъ сѣ богати хора, ходятъ да адвокатствуватъ, печелятъ — нека си гледатъ занаята. Ако ли сѣ народни представители, да дойдатъ да си гледатъ депутатството, а не занаята.

Народниятъ представител изпълнява обществена функция. Това е сщността на депутатския мандатъ. Ние трѣбва да видимъ, доколко тая обществена функция се изпълнява отъ хората, които сѣ получили отъ народа този почетенъ мандатъ. И право е това, което съ здравъ смисълъ каза г. Савовъ — че има хора, които биха платили десетки хиляди лева, за да бждатъ народни представители, безъ да получаватъ дневни пари. Защото има една морална ценностъ въ това, човѣкъ да се титулува, че е народенъ избранникъ, народенъ представителъ.

Следователно, не трѣбва да отиваме въ крайности. Въпросътъ трѣбва да се постави на друга база. Народното представителство аслъ отъ нѣколко години насамъ дири какъ да помири текста на конституцията, който предвижда дневни пари на народнитъ представители само за презъ време на сесия, и нуждата, която застава народниятъ представител да получава по-голѣмо възнаграждение, отколкото бѣше старото, което не му даваше възможностъ да преживява. Тамъ е всичкиятъ въпросъ.

Казва се, че ние, народнитъ представители, сме властни да си опредѣляме размѣра на дневнитъ пари. Не е вѣрно. Ами ако министрътъ на финанситъ каже: „Нѣмамъ повече отъ 15 милиона лева“, пакъ ли ще гласувате по-голѣма сума за дневни пари? Както въ други отношения правителството води, така и тукъ то води. Когато дойде да се разглежда, напр., бюджетопроектътъ на Министерството на правосъдието или на благоустройството, всѣки може да поиска тукъ или тамъ да има мирово сѣдилище или ще иска да се направятъ пѣтица, но ако министрътъ на финанситъ каже: „Нѣмамъ пари, стѣгамъ кесията“, ще отидете ли противъ него? Ако отидете противъ него, това значи да го бламирате. Парламентътъ е здравъ тамъ, кждето водятъ министритъ и кждето тѣ поематъ отговорноститъ. Така че не е вѣрно, че народнитъ представители сѣ властни самички да опредѣлятъ размѣра на дневнитъ си пари.

Но, г. г. народни представители, има и други съображения при обществено значение. Не ще прави демагогия, нито нѣкъде по събрания съмъ правилъ такава, макаръ че навремето азъ самъ говорихъ противъ увеличението на дневнитъ. Може да има резоцъ на народния представител да се плаща годишна заплата, приемамъ, че можемъ да съгласуваме конституционния текстъ „дневни пари“ съ термина „заплата“. Но има други съображения отъ по-

висшъ характеръ, не отъ демагогиченъ характеръ. Смѣтате ли, че ще издигнемъ Парламента и народния представителъ, ако увеличимъ още дневнитъ пари? Горчива илизия си правятъ всички онѣзи, които живѣятъ въ България и мислятъ така. Тѣ не познаватъ нашия животъ. Ние и тъй сме станали арена на борби — азъ нѣма да обиждамъ...

Министръ-председателъ А. Ляпчевъ: Обиждай, обиждай! — Не е голѣма работа.

Н. Мушановъ (д): А, добре дошелъ. Пакъ те видѣхъ и те чухъ! (Оживление)

Министръ-председателъ А. Ляпчевъ: Самото твое горене показва, че искашъ да обиждашъ.

Н. Мушановъ (д): Та, ако стане лукративна длъжността на народния представител, тогава борбитъ у насъ за депутатски мандати, г. г. народни представители, ще бждатъ действително едно надпрепускване. Азъ не бихъ желалъ да видя депутатскитъ мандатъ въ нашата страна да изпадне до това положение.

Второ. Има ли действително нужда да протакаме единъ парламентъ да живѣе една година въ такова латентно състояние, да се влачи, както се влачи у насъ, за да губи престижа си предъ народа? Онѣзи, които сѣ съставили нашата конституция, сѣ смѣтали, че е достатъчно една сесия на Парламента отъ 4 месеца въ годината за стегната работа. Но ако изпълнителната властъ има нужда, конституцията ѝ дава правото да свиква Парламента на извънредни сесии за още единъ, два или повече месеца. Но когато имате 4 месеца за работа и правителството каже, че презъ тѣзи 4 месеца трѣбва да се свърши известна работа, тогава работата се стѣга. Не можемъ да продължаваме постоянно сеситъ на Парламента по 10, 15, 20 дена, за да се получаватъ дневни пари и съ това да понижаваме Парламента. Има обществени съображения, съображения отъ по-висшъ характеръ, не само за демагогия, за да каже човѣкъ, че можемъ да караме съ мѣрка и да не даваме тълкувания такива, каквито могатъ да се даватъ въобще противъ Парламента.

Азъ взехъ думата само за да кажа мнението си по тѣзи въпроси и да кажа, че ако има хора, които искатъ увеличение на дневнитъ пари, или да се плащатъ и тогава, когато Парламентътъ не заседава, тѣ не правятъ това само за демагогия, но и чистосърдечно могатъ да смѣтатъ, че е по-полезно. Азъ бихъ приелъ да се увеличатъ дневнитъ на народния представител за едни ограничени сесии, съ огледъ на неговитъ по-голѣми нужди, като пакъ добавямъ — като възнаграждение въ форма на дневни пари на народенъ представител, но не като заплата на чиновникъ. Народниятъ представител не е чиновникъ, за да му се дава годишна заплата. Но да получаваме пари и тогава, когато не сме въ сесия, когато не работимъ — ние сме били противъ това. Азъ ви казахъ нѣкон отъ съображенията. И азъ взехъ думата не да права демагогия, а да поправа едно положение. Мене не ме възхищаватъ често пѣти такива фигури, които за времето могатъ да иматъ значение — че рогата на бивола не тежатъ. Азъ не зная рогата на бивола какво друго назначение иматъ, освенъ да бодятъ.

Министръ С. Василевъ: По-красивъ е така.

Н. Мушановъ (д): Мене не ме интересува това, пито за хубости говоря въ Народното събрание. Азъ не зная колко тежатъ рогата на бивола, не ме интересуватъ рогата, а ме интересува биволътъ. Ето защо такива съображения никога не искамъ да ги вземамъ въ полза на тезата, че депутатитъ, колкото пари и да взематъ, нѣма да тежатъ на държавата. Народното представителство трѣбва да има мѣрка по тия въпроси и да знае политическитъ и обществени съображения, по които смѣта, че трѣбва да се увеличатъ или не дневнитъ. Тѣзи съображения сѣ отъ по-голѣмо значение, отколкото 5 или 10 милиона лева за бюджета.

А. Тодоровъ (д. ср): Вие отказвате ли се отъ тѣхъ?

Н. Мушановъ (д): Ние никога не сме приемали увеличението и сме говорили противъ. Азъ нѣмаше да го говоря, ако съображенията на г. Кожухаровъ — да ме извини — не противоречеа на становището, което ние имаме.

С. Димитровъ (д. сг): Презъ ваканцията получавате ли дневнитъ?

Н. Мушановъ (д): Е-е!

С. Димитровъ (д. сг): Какво е-е! Защо не се откажешъ? Само демагогствувате.

К. Николовъ (д. сг): Дѣлата не съответствуватъ на думитѣ. (Глъчка)

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни)

Има думата г. докладчикътъ.

И. Георговъ (р): Искамъ думата за лично обяснение.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. Георговъ! Понеже е за лично обяснение, нека изчерпимъ разисквания въпросъ.

И. Георговъ (р): Вие ще имате най-последенъ думата.

Председателствуващъ А. Христовъ: Докладчикътъ може да вземе думата всѣки пътъ. Така е по правилника.

И. Георговъ (р): Понеже г. Савовъ ме закачи, искамъ думата за лично обяснение.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. Георговъ за лично обяснение.

И. Георговъ (р): Г. г. народни представители! Г. Стойменъ Савовъ, като не можеше да намѣри други аргументи, се силаваше на това, че азъ, когато се разглеждаше интерпелацията по стопанската криза, не съмъ присѣствувалъ въ момента, когато се е гласувало предложението за вотъ на довърне на правителството. Азъ, макаръ и боленъ, явихъ се на поста си и държахъ речъ. Но понеже при моята възраст — ще схванете това — може да ми стане зле, азъ трѣбваше да си отида. Това едно.

С. Савовъ (д. сг): Има нѣкои, които температура ги лови!

И. Георговъ (р): Второ. Искамъ да кажа нѣколко думи въ отговоръ на г. докладчика. Г. докладчикътъ, за да обори моето предложение и предложението на представителя на Земледѣлския съюзъ, се силаваше на онова, което става въ съседнитѣ намъ държави — Югославия, Гърция, Ромъния и Турция.

Председателствуващъ А. Христовъ: Това не е лично обяснение.

И. Георговъ (р): Само нѣколко думи ще кажа. Тѣзи три страни: Югославия, Ромъния и Гърция, не пострадаха отъ войнитѣ. Вънъ отъ това, Турция, която бѣше тоже победена, както и ние, не бѣ осѣждана отъ договоритѣ на великитѣ сили победителки да плаща репарации. Ние сме въ друго положение. Това едно. Второ, ние днесъ сме при едни особени условия. Ние се намираме днесъ въ криза, въ кризиско състояние. Днесъ, когато народътъ изнемогва,...

Н. Топаловъ (д. сг): Това лично обяснение ли е?

И. Георговъ (р): ... когато голѣмата частъ отъ него нѣма достатъчно срѣдства за прехрана, той има нужда. . .

Председателствуващъ А. Христовъ: Нѣмате думата!

И. Георговъ (р): ... отъ едно съчувствие. А ние можемъ да му дадемъ това съчувствие, когато се откажемъ отъ правото да получаваме дневни за това време, когато не заседаваме. Това съчувствие трѣбва да го дадемъ на нашия народъ, трѣбва да покажемъ едно състрадание къмъ него, а ще го покажемъ, като се откажемъ отъ нашитѣ дневни за времето, когато ние не заседаваме. Това е много важенъ моментъ. И азъ апелирамъ и къмъ оппозиция, и къмъ болшинство не отъ демагогия, а отъ нужда, да се съгласите да се откажемъ отъ дневнитѣ за онова време, когато не заседаваме.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ ще се възползувамъ отъ правото, което ми

дава правилникътъ на Народното събрание, да се обясня съ уважаемия г. Никола Мушановъ, защото изглежда, че по нѣкои въпроси сме въ недоразумение. Той не въстава по принципъ противъ това, което казахъ, но иска да спори съ менъ по единъ въпросъ. Той е на мнение, че съмъ изказалъ нѣкаква еретична мисълъ, като съмъ казалъ, че народното представителство е суверено да си опредѣля дневнитѣ пари. Естествено, че е суверено. Народното представителство всѣкога, по всѣки единъ въпросъ, е суверено. Ама той казва: „Ако г. министърътъ на финанситѣ ви каже: давамъ 15.000.000 л., повече не давамъ“? О-о, то е вече въпросъ на разбирателство между г. министра и Парламента. Но Вие можете ли да предположите, т. Мушановъ, че 270 души могатъ да иматъ по-малко чувство на съзнание и отговорностъ къмъ държавата си, отколкото само единъ министъръ? Мислите ли Вие, че ще се намѣрятъ народни представители, които, когато министърътъ на финанситѣ опредѣля една норма, биха го изнудили? При сега съществуващото положение, въ основание ли сме да кажемъ, че народното представителство е надхвърлило нѣкакви граници? Можемъ ли да го обвинимъ въ лакомство, и, тъй както вчера г. Чешмеджиевъ предложи, да създадемъ законъ противъ лакомството? Азъ мисля, г. г. народни представители, че би било — ха да не казвамъ тази изтъркана, азъ бихъ казалъ банална вече дума — демагогия, но би било недоброевѣстно, ако се зловиди нѣкому възнаграждението на единъ народенъ представител — 12.000 л. месечно, 400 л. дневно! Могатъ ли да се сравнятъ по своята покупателна стойностъ съ ония 20 л. златни, които получаваше народниятъ представителъ преди войната? Могатъ ли? Не може да става и дума за нѣкакво сравнение. Ами я се вижте, г. г. народни представители — да говоримъ конкретно, стига вече отвлѣчено — погледнете се тукъ кои сте! Можемъ ли да наброимъ 10—15—20—30, не знамъ колко, не повече, които могатъ да играятъ ролята на ония почтени епитропи въ турско време, които, както казахъ отдеде, като стоятъ два сахата предъ пангара на църквата, мислятъ, че сж изпълнили всичкитѣ си задължения предъ Бога и предъ народа? Колцина сж отъ насъ, които могатъ да играятъ такава роля? А колцина сж тѣзи, които, като получатъ своитѣ дневни като народни представители, бързатъ да отдѣлятъ отъ тѣхъ за своето семейство, което е останало въ провинцията? Недейте гледа на тѣзи, които сж въ София. Азъ знамъ нещастни другари — и не е пресилено да кажа нещастни, защото 6 години тѣзи хора търкатъ пейкитъ на желѣзницитѣ — които всѣки петъкъ си отиватъ дома и се връщатъ въ вторникъ. Тѣ не отиватъ ей до тукъ, до Новоселци, а до Варна, Шуменъ, Провадия. Питамъ тѣзи хора: защо не си починете? Необходимо ли е всѣка недѣля да си ходите, не можете ли да си доведете семейството тукъ? Ако ли най-сетне това е невъзможно, ходете си въ месеца единъ пътъ. Двама-трима другари много основателно ми отговориха: „Г. Кожухаровъ! Поддържаеме деца, жена, семейство и пр. и пр., гледаме да икономисаме два-три дни отъ хотелъ и гостилница, защото въ къщи чакатъ нѣколко грѣла“. И това могатъ да го кажатъ мнозина тукъ отъ насъ.

Това е положението. Защо да не го виждаме такова, каквото е? Кой може да каже, че българскиятъ народенъ представител е облагодетелствуванъ кой знае колко, тогава, когато предъ очитѣ на всички е държавниятъ бюджетъ, тогава, когато предъ нашитѣ очи се разигра единъ процесъ нежелателенъ, но все-таки наложенъ отъ нуждитѣ на живота? Касае се до възнаграждението на чиновницитѣ. Ами, г. г. народни представители, подѣ натиска на този постояненъ крѣсъкъ — съкращения, икономии, икономии, съкращения — ние дойдохме до едно абсурдно положение. Въ желанието си да направимъ икономии и съкращения, ние възприехме принципа: като правимъ съкращения и икономии, трѣбва да платимъ добре на чиновника, който остава, особено на квалифицирания чиновникъ. Тази основна идея ни движеше и въ 1923 г., и въ 1924 г., и въ 1926 г., когато правихме бюджетитѣ. И, тласкани отъ две противоречиви желания — отъ една страна, отъ желанието да съкращаваме, отъ друга страна, да възнаградимъ добре чиновницитѣ — ние дойдохме до положението да имаме бюрократи-прищове, предъ които ние, народнитѣ представители, съ нашитѣ дневни пари, едва ли можемъ да се похвалимъ.

Д. Гичевъ (з. в): Началникътъ на бюджетно-контролното отдѣление получава около 40 хиляди лева месечно.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Не е въпросътъ тукъ да говоримъ конкретно, но това е истинското положение, и

не бива да се говори от никого, че възнаграждението на българския народен представител е надхвърлило границата на възможното и на приличното, за да може то да се зловиди на когото и да било.

Д-р Ц. Дяков (д. сг): Г. Кожухаров! Това, което е предвидено като дневни пари на народния представител, е максимумът. Никой по закона не е длъжен да получава по 400 л. дневно. Господата, вмъсто само да приказват, най-хубаво ще направят да дадат личен пример, като се откажат от тях.

Х. Силанов (д. сг): Анджакъ, ето им единъ случай да се препоръчатъ предъ народа и да могат да ни нападатъ!

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): По съкращения и икономии, за които постоянно се говори, г. министър-председателъ вчера въ бюджетарната комисия изказа една много здрава мисъл, на която може би не сме се спирали. Мислехъ би г. министър-председателъ ще има възможност да развие тази си мисъл и тукъ, въ пленума. Но, когато говоримъ за заплати и обществени настроения, нека не забравяме единъ принципъ: не трѣбва да се плашимъ отъ туй, че българскиятъ държавенъ или общественъ служителъ, за да осигури едно по-добро материално съществуване, се стреми къмъ единъ напредък, къмъ едно увеличение на заплатата си. Разбира се, държавата не е длъжна да дава просторъ на всички апетити, да удовлетворява всѣко лакомство, но въ всѣки случай това е единъ добъръ признакъ. Плашете се, обаче, когато се явяватъ доброволци, да служатъ безплатно на тази държава — тогава знайте, че тя е подъ знака на корупцията. (Ръкоплескания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Както азъ схванахъ, два въпроса се развиха тукъ: първиятъ е за времето на заседанията на Парламента, а вториятъ е за дневнитѣ пари на депутатитѣ. Вземамъ думата, за да подчертая и въ този моментъ становището, което съмъ поддържалъ отдавна, а именно, че както въ всички други страни, тъй и у насъ, времето налага Народното събрание да заседава въ постоянна сесия. Повдигалъ се е въпросътъ, дали формално, отъ гледището на конституцията, би било правилно Народното събрание да заседава постоянно и народнитѣ представители да получаватъ възнаграждение за труда си презъ цѣлата година.

Азъ съмъ билъ тъкмо единъ отъ малцината, който съмъ поддържалъ, че не е въ противоречие съ духа на българската конституция, колкото и да би могло да се вадятъ аргументи отъ нѣкои нейни буквални изрази, чрезъ които се опредѣля, че заседанията траятъ два месеца най-първо, а после четири месеца, . . .

Н. Мушановъ (д): Задължително четири месеца.

К. Пастуховъ (с. д): . . . и за презъ това време народнитѣ представители получаватъ дневни.

Г. г. народни представители! Азъ не само по принципъ не мисля, че Народното събрание е единъ луксъ, ако заседава въ течение на единъ продължителенъ периодъ време, било че отъ по-рано си разрешимъ въпроса, както е разрешенъ вече у насъ, — и мене ми е приятно, че тъй е разрешенъ — сесията да трае една година, било както се е практикувало редица години отъ войнитѣ насамъ, чрезъ извънредни сесии да се продължава толкова много перюдътъ на заседанията, щото разликата между постоянни и извънредни сесии да се губи и буквалниятъ изразъ на конституцията за два или четири месеца фактически, поради нуждата, да е погазенъ. Азъ съмъ на мнение, че и въ малката България съ нѣйния не толкова сложенъ животъ, както и въ другитѣ страни, Народното събрание има нужда и трѣбва да заседава по-дълго време; че мина онова блажено време следъ освобождението, когато въ Камарата още нѣмаше изработени оратори, нито имаше толкова партии, когато въпроситѣ бѣха отъ свършено малкъ характеръ, специалисти липсваха, работитѣ можеха да се претрупватъ за два месеца. Но по-старитѣ отъ васъ знайтъ, че и тогава имаше негодувание, въ всички опозиционни групи срещу болшинствата, които, като наближи Коледа, изтичането на двумесечния периодъ, тъкмо въ времето на разглеждане бюджети, започваха галопъ съ нощни заседания да ги претрупватъ надвечерно и срещу Нова година да осъхватъ съ новъ бюджетъ. Та-

къвъ ли парламентаризъмъ искате да развие въ България? Бедата не е въ времето. Както много други парламенти, тъй и нашиятъ — той още повече — страда отъ отрицателнитѣ страни на парламентарния режимъ, които, колкото повече сѣ развити, толкова по-големи основания даватъ на противникитѣ на парламентаризма да зловятъ противъ него, да препоръчватъ корпоративни събрания, както въ Италия, или, както въ Русия, съветитѣ на работницитѣ, които съвети нито се избиратъ редовно, съ прѣко, тайно и общо изборно право, нито пъкъ ги свикватъ на заседания въ опредѣленитѣ периоди, колкото и да сѣ правителствени, защото тамъ една диктатура може да отсрочва изборитѣ и събирането на съветитѣ, за да разрешаватъ въпроситѣ на съветската държава. Но всички други парламентарни страни, които формално признаватъ демокрацията като основа на управлението, които се мъчатъ да вмъкнатъ народнитѣ маси и тѣхнитѣ избраници да дирижиратъ съдбинитѣ на държавата и да върватъ изъ тоя пътъ, тѣ държатъ на парламентаризма и, естествено се мъчатъ да премахнатъ неговитѣ дефекти, отрицателнитѣ му страни. Г. г. народни представители! Много пъти у насъ е ставало дума, че имаме много отрицателни страни. Ние нѣмаме начинъ, както въ другитѣ страни, да намираме работа на депутатитѣ въ комиситѣ, както е, напр., въ Франция, гдето има много комисии и гдето почти всички депутати се разпредѣлятъ въ комисии, които комисии редовно се свикватъ на заседания и се държи смѣтка за отсъстващитѣ, полагатъ се въпроситѣ, разискватъ се и често пъти министритѣ се оплакватъ, че проектитѣ, внесени отъ тѣхъ, сѣ излѣзти отъ комиситѣ въ една неузнаваема форма и всѣки министъръ, вмѣсто да защитава проекта си, се бори отъ трибуната да внесе измѣнения въ внесената отъ комисията законопроектъ. Той не може да го познае, че е неговъ, и затова иска да прокара повече параграфи отъ неговия, за да не излѣзе свършено другъ отъ предлагания отъ него законопроектъ. Ние нѣмаме такива комисии. Ние трѣбва да се стремимъ да ги създадемъ, защото много пъти тукъ се казва: недейте говори въ пленума, идете въ комиситѣ. Азъ поддържамъ, че и въ пленума има защо, и въ комиситѣ има защо да се работи. Въ комиситѣ ще обработите детайлитѣ, ще вмъкнете народнитѣ представители въ работата, ако искате, новитѣ ще ги научите да викватъ въ въпроситѣ, да си избератъ, така да се каже, нѣкои въпроси, които могатъ да ги изучатъ, да се отдадатъ на тѣхъ и да дадатъ това, което могатъ да дадатъ. Принципиалнитѣ разисквания въ пленума иматъ значение, защото демокрацията и парламентъ безъ генерални линии не могатъ да съществуватъ: трѣбва да се заеме едно принципино становище, трѣбва да има едно състезание между партиитѣ, било за да се изнесе общественото мнение, било за да се повлияе на общественото мнение чрезъ парламента въ разрешението на една или друга проблема. Всички тия въпроси въ България сме ги отминавали, благодарение на стари лоши навици, и затова нашиятъ парламентаризъмъ съдържа толкова много дефекти, че ние отъ бездѣлне загиваме, остаряваме и не можемъ да си нафримвъ работа, освенъ тая, да си получимъ дневнитѣ или да отидемъ тукъ-тамъ да се разхождаме, да правимъ агитации.

Г. г. народни представители! Този въпросъ не е безъ значение да го чуете отъ единъ социалистъ — да създадете депутати-политици, компетентни хора политици, съ общъ погледъ за нѣщата и за управлението, не специалисти-професори, които ще ни изчетатъ една лекция, ще ни дадатъ единъ суровъ материалъ, безъ огледъ на практическото приложение на една проблема. Азъ не умалявамъ значението на единъ наученъ трудъ, азъ го ценя високо, но политиката има нѣщо специфично, което липсва у специалиста. То е общитѣ изводи, специалнитѣ изучавания, теоритичнитѣ положения, които могатъ да бждатъ върни сами по себе си като доктрина, да ги съгласувате съ една практика, която и въ политиката, и въ всичкитѣ прояви на живота е едно отклонение, едно лжкатушене, едно видоизмѣнение на онова, което седи като теоритиченъ постулатъ. Ние трѣбва да създадемъ тия хора. Ние трѣбва да имаме бисери. Никой поклонникъ на демокрацията не може да бжде противъ компетенцията, проучванията на въпроситѣ и отстояването на позиции, въоръжени съ данни. Тамъ е силата на демокрацията, за да отнеме оржистото на всички онѣзи, които, възхвалявайки компетенцията, подчертаватъ нейната необходимостъ, ни говорятъ противъ парламентаризма, който е станалъ едно свѣргалище на хора безъ занятие, на хора безъ специалностъ или — както се изразява разочарованитѣ отъ парламентаризма и цитуванитѣ отъ г. проф. Мишайковъ проф. Тайлоръ — на хора, които търсятъ едно гиченене

въ депутатството. Разбира се, до това заключение единът специалист може да дойде, но, колкото и да е вѣрно то на практична почва, а донѣкѣде и на пледоарии, все пакъ си остава като едно изключение, единъ дефектъ на парламентаризма, отъ който ние трѣбва да се мѣчимъ да се изцѣримъ. Демокрация не значи подравняване, обезумяване, култъ къмъ невежеството. Демокрацията трѣбва да си създаде хората и въ парламента. Де ви сѣ политичитѣ утѣ всички партии? Де ви сѣ новитѣ подрастващи поколѣния, които ще се калятъ, които ще взематъ поука отъ старитѣ, които идватъ съ нова психология, съ новъ манталитетъ, съ новъ духъ на времето? Съ нови прийоми трѣбва да бѣдатъ тѣ, но да вървятъ въ единъ пѣтъ на демокрацията, да преодоляватъ трудноститѣ на политическия и на парламентарния животъ, които сѣ прекарвали всѣкитѣ стари генерации, които тѣ сѣ изтѣрпѣли и които сѣ минали, отлетѣли и заминали.

Франция, г. г. народни представители, която има много дефекти въ политическия си животъ, която има едно управление на групи, на клики, на кралоли, има това преимущество, че, колкото и да е развита дребнавостта, колкото и да сѣ развити партизанскитѣ страсти, тя тачи много политическитѣ таланти. Всички хора, въ които се вижда политически бисеръ, независимо отъ тѣхната политическа принадлежностъ, парламентътъ се мѣчи да имъ даде преднина, да създаде фигури, които въ даденъ моментъ да олицетворяватъ французката политика, да обединяватъ, да ръководятъ сѣдбинитѣ, държавата, народътъ и обществото да се облегнатъ върху тѣхъ, да имъ върватъ, че въ единъ труденъ моментъ ще могатъ да преплаватъ и да стигнатъ на благополучия брѣгъ.

Доколкото азъ знамъ, напр., единъ Брианъ, който започна младинитѣ си съ краенъ социализмъ, съ генералната стачка въ международнитѣ конгреси и който за пръвъ пѣтъ се избра въ единъ работнически центъръ, той Брианъ подиръ толкова години и сега се избира тамъ, безъ да има дори противни кандидатури, защото е гордостъ за тѣзи негови избиратели, които политически не принадлежатъ къмъ него, които си оставатъ вѣрни на миналото си, да бѣдатъ представлявани въ Камарата отъ единъ Брианъ. И тоя Брианъ оправдава довѣрието имъ и това на цѣла Франция, защото се лансира като единъ голѣмъ политикъ въ външната политика за прокарване курса на мира и на споразумението между всѣки държави. Ето какъ Франция създава своитѣ хора, които и сѣ готрѣбни.

Въ България какво имаме? — Нека го чуете отъ единъ социалистъ. Всички тия, които минаватъ оладжакъ за политически шефове и представители, ако се кандидатиратъ, особено при днешната избирателна система, нѣма да кажа голѣма дума, тѣ почти всички рискуватъ да не бѣдатъ избрани отъ народа, и това ще бѣде нѣ-голѣмата плѣсница и най-голѣмиятъ ударъ на парламентаризма и на всеобщото изборно право.

Министъръ Ц. Бобошевски: Фактически не е вѣрно това, което казвате — че Брианъ досега се избира все отъ едно и сѣщо мѣсто. Измѣстиха го по-млади отъ Сенъ-Етиенъ.

К. Пастуховъ (с. д): Таква ли абсурди искате да проведемъ ние чрезъ нашитѣ допотоппи сѣдства на демагогия, на лъжа и на извѣнмѣрно приспособление къмъ първобитния манталитетъ на известни групи или на цѣлъ народъ, за да ополчимъ тѣй политическия животъ, че да нѣма тоя народъ политическо представителство въ Парламента?

Азъ мисля, че задачата на всички, отъ която и партия да сѣ, трѣбва да бѣде въ друга посока. Ние трѣбва да се стремимъ да създадемъ парламентъ и демокрация, да се облегнемъ на количеството, което е необходимиятъ стѣлбъ на всѣко едно парламентарно управление, а сѣмъвремененно да търсимъ, да предпочитаме, да култивираме бисери и качества и да повдигнемъ нивото на народното представителство чрезъ едни по-добри въ качествено отношение народни представители. Това е то една отъ задачите на българския политически животъ, ако искаме действително да вървимъ съ течението на времето.

Азъ ще ви цитирамъ единъ примѣръ. Ровилъ сѣмъ се на младо време въ тѣзи истории и си припомямъ много хубаво, че когато въ Англия Биконсвилдъ даде всеобщо изборно право, ръководенъ отъ партийни цели, тогава всички противници на тая реформа изтѣрпѣха отъ страхъ, че народътъ, маситѣ, невежеството ще нахлуятъ въ парламента и ще свърши съ парламента, съ неговитѣ хубави традиции, съ неговитѣ изработени политики! Но,

следъ като се произведоха изборитѣ, излѣзе друго: отбѣляза се, че все пакъ политики и видни хора отъ старитѣ родове, които до това време сѣ били лансирани въ политиката, продължаватъ да влизатъ въ парламента, само че една частъ отъ тѣхъ, вмѣсто да идватъ като представители на либералната или на консервативната партии, влизатъ вече като представители на други партии — работническата и други, и че се явяватъ хора съ ново знаме, съ нови програми, съ нови идеи, но все пакъ хора издигнати обществено, политически и културно, безъ да иматъ диплома дори.

Ето, тѣзи дефекти трѣбва да се мѣчимъ да ги изкоренимъ, за да стѣпи нашиятъ Парламентъ на подобаващата висина не отведнѣжъ, но да направимъ една стѣпка напредъ. И азъ мисля, че ако вървимъ изъ такъвъ единъ пѣтъ и ако сме проникнати отъ такива едни съображения, нѣма да бѣде тягостно, а напротивъ, би било желателно, Парламентътъ да заседава по-продължително време. И нѣма да бѣде бедата въ това, че се създаватъ политики по занятие. Безъ това не може модерниятъ животъ, безъ това не може нито една демокрация. Не може безъ хора, които всецѣло да се посветятъ на политиката, както други се посветяватъ на адвокатурата, на медицината, на търговията. Не може безъ хора, обработени въ политиката, които да следятъ всичко, което става, които да иматъ единъ курсъ, една програма на момента или за по-далечно време, които да иматъ единъ планъ, които да лѣгатъ и да ставатъ съ политиката, а не съ дребното и кално партизанство. Безъ това не може да мине демокрацията. Тя трѣбва да има тѣзи хора. Не е въ тѣхъ бедата. Единъ народъ трѣбва да си създаде таква хора, които му сѣ необходими тѣй. както му сѣ необходими бюрократитѣ, професоритѣ, ученитѣ, за които жертвува сѣдства; той трѣбва да си ги създаде, за да бѣдатъ въ услуга на обществото.

И отъ тия съображения като изхождамъ, азъ намирамъ, че не е грѣшно, а въ реда на нѣщата е, въпиюща нужда е Парламентътъ да заседава по-дълго и нѣма защо постоянно да повдигаме този въпросъ, за редовни и извънредни сесии, а трѣбва да го смѣтнемъ за ликвидиранъ въпросъ и да се мѣчимъ да съдействуваме за премахването на всички дефекти, както въ механизма на парламентаризма, тѣй сѣщо и въ избирателното тѣло. Ние не можемъ да възвеличаваме до единъ кумиръ избирателното тѣло, което е въплотение на истини, на идеи, които други ги учатъ съ години и не могатъ да ги научатъ, а народътъ ги има събрани въ главата си. Ние трѣбва да знаемъ, ако искаме да излѣземъ отъ фазата на демагогията, че политиката се облѣга на народнитѣ маси и на народнитѣ инстинкти и съзнание, но има единъ процесъ, както въ всѣко друго, процесъ на взаимодействие, на встъпване въ контактъ съ тѣзи маси: да те чуятъ, да ги чуешъ и да се мѣчишъ да имъ повлияешъ, за да ги доближишъ до себе си. Всѣки единъ водачъ на партия, отъ което и да е направление, губи голѣма частъ отъ времето си, за да бѣде въ конфликтъ съ партийни организации или съ народнитѣ маси по дадени въпроси. Влизайки въ контактъ, той дохожда въ конфликтъ, ео той разрешава конфликта не като се отстранява отъ народнитѣ маси и не като се приспособява къмъ тѣхъ, но като по единъ педагогиченъ пѣтъ въздействува за издигането имъ и за доближаването имъ до една концепция, която не е концепцията на една партия, на една група, на едно съсловие, но която съдържа въ себе си и много други елементи, които се насаждаатъ, затова защото ние живѣемъ въ една държава, въ едно цѣло, всрѣдъ което, на всѣки случай, всѣха една партия, като се бори да добие болшинство, най-накрая, като правителство, ще трѣбва да представлява цѣлото, а не да представлява частта. И мене много странно ми звучи, когато вие всички употребявате израза „правителството на Демократическия съговоръ“. То е правителство българско; то се опира на Демократическия съговоръ, но недейте, като сте свързани въ него толкова много, да казвате, че то е правителство на една партия. Ясно е защо.

Х. Калайджиевъ (раб): Нека бѣде и на широкитѣ! —

К. Пастуховъ (с. д): Г. Калайджиевъ! Правителството въ Русия е на Сталина, и той води борба съ ненокорнитѣ и нѣкои отъ тѣхъ праща въ Сибиръ или въ Цариградъ, за да имъ навие месията, но на нѣкои отъ тѣхъ той прави концесия, за да ги приспособи къмъ партийния организъмъ. Като най-нагледенъ примѣръ ще ви посоча случая съ тѣй нареченитѣ колективни стопанства, където курсътъ на насилито, на насилственото колективизиране на селскитѣ стопанства, поради това, че срещна съпротива и въ партийнитѣ редове, трѣбваше да се провали.

Х. Калайджиев (раб): (Възразява нѣщо)

П. Анастасов (с. д): Ти не разбираш тѣзи работи.

Т. Стойков (д. сг): Той е адвокат на правосъдието на чеката! (Смѣхъ).

К. Пастухов (с. д): Ето защо, г. г. народни представители, азъ бихъ се радвалъ, ако всички партийни групи по този въпросъ, стоейки на базата на парламентаризма, имаме едно гледище, като се простимъ съ старитѣ възгледи за малки сесии и не разпространяваме мнението, че чрезъ това ще се направятъ икономии за народа. Каквито сме икономисии, това, което ще спестимъ, все нѣкой плѣхъ ще го дръпне за командировка, и ще чуемъ министърътъ на финанситѣ да ни възразява впоследствие: скрити, явни, тайни, знайни, незнайни, не можемъ да ги уловимъ, това е създадено отъ време, изпуснали сме му края — иди ги гони вече!

Колкото за втория въпросъ, за икономитѣ, азъ съмъ за икономии. Но не както казва г. Дерлипански. Той намѣри монасипъ за себе си, като се е оценилъ, че може да служи за 250 л. дневно. (Смѣхъ и рѣкопльскания отъ сговориститѣ) Г. г. наредни представители! Това е много произволна мѣрка. Азъ не искамъ да отправя това обвинение лично къмъ васъ. (Глъчка) Азъ търся преди всичко единъ обективенъ критерий и народното представителство трѣбва да намѣри обективенъ критерий, а не да предоставя одѣлно на всѣки депутатъ да си преценява, колко пари струва (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ) и съобразно съ това да служи на държавата, като си опредѣля хононаръ толкова и толкова. Това е обидно, то не може да бѣде. Ние трѣбва да опредѣлимъ една обективна мѣрка.

Д. Дерлипански (з. в): Това искамъ азъ.

К. Пастухов (с. д): Да, но имаше други преди Васъ, които за подбивъ опредѣляха дневнитѣ отъ 5 до 20—30 л.; покойниятъ Йорданъ Йоновъ бѣше предложилъ да опредѣлимъ дневнитѣ въ размѣръ на 5—20—30 л. . . .

И. Гавалюгов (д. сг): Той имаше мелница.

К. Пастухов (с. д): . . . като казваше: „Кому както е кефъ, така да получава, та да ги видя азъ кои ще кандисатъ на 5 л.“ (Смѣхъ)

Д. Дерлипански (з. в): То бѣше демагогия.

К. Пастухов (с. д): Бѣше демагогия отъ страна на тѣзи, които получаваха 30 л., а предлагаха да се движатъ дневнитѣ отъ 5 до 30 л. Ние трѣбва да намѣримъ единъ обективенъ критерий, като опредѣлимъ каква трѣбва да бѣде заплатата на народния представителъ, разбира се, за всички народни представители, понеже не може да се прави разлика между богатъ и сиромашъ, ученъ и неученъ, и да се има предъ видъ разнообразието на професията, кой каква професия има и пр.

Д. Дерлипански (з. в): Това е моето предложение.

К. Пастухов (с. д): Този обективенъ критерий трѣбва да се намѣри. Отъ речта, която произнесе вчера нашиятъ другаръ Чешмеджиевъ видѣхте, че и той засегна въпроса за депутатскитѣ дневни. Дошло е време у насъ, г-да, да има единъ планъ за икономии, които трѣбва да се направятъ въ различнитѣ отрасли на управлението, както азъ бихъ се изразилъ на езика на старитѣ политици, отъ царя до пѣдаря, презъ министри, презъ Народно събрание, презъ чиновници, изключая онѣзи категории, които ще признаемъ като екзистенсъ минимумъ, че не подлежатъ на намаление; дошло е време да се проведе една политика на икономии, и то, както ние предлагаме, съ целъ да се създаде единъ фондъ репарационенъ, кждето да отиватъ тия спестявания по едно специално предназначение, както въ Франция — аналогия не може да се прави, но примѣръ може да се наведе — по летищитѣ дългове. Поанкаре предложи да се създаде една каса за спестяванията, като се предвидятъ известни доходи, които да отиватъ тамъ, и отъ тази каса да се посрѣщатъ вече специалнитѣ нужди на държавата. Но това е отдѣленъ въпросъ; дали ще се приеме или не, то е друго нѣщо. Но азъ не го смѣтамъ за моралетъ, поотдѣльному да излѣзешъ и да кажешъ: като си депутатъ, защо не си намалишъ заплатата; щомъ си за икономитѣ, служи безъ пари. И азъ изповѣдвамъ предъ васъ, че много ми е било неприятно, когато и мене съ закачали, както и всички други съ ги закачали, когато

не заседаваме, и то хора, които взематъ повече отъ мене, като казватъ: „Мигаръ получавате сега пари, като си ходите така?“ — Получаваме. — „Ама какъ може така?“ — Даватъ ни ги, вземаме ги. — И, г. г. народни представители, този упрѣкъ иде повече отъ учени, отъ пропаднали кандидати, отъ бюрократи, и отъ други, интелигентни хора, които не се замислятъ върху работата, и които си мислятъ, че депутатството, какво е: влѣзе, излѣзе, разпише се, отиде си.

Д. Дерлипански (з. в): Това не е просташка демагогия!

К. Пастухов (с. д): Г-да! Азъ не казвамъ, че това се говори само въ едни срѣди; то е популярно въ обществото. Ами ние живѣемъ съ тѣзи стари възгледи, че народното представителство трѣбва да заседава два месеца, и че всичко друго е клатене на крака и създаване на работа само, камо ли обществото! Азъ мисля, че ние трѣбва да имаме съзнание за работата си и куража да внушимъ на обществото, че тази работа, както се мисли, не върри съ два месеца, че механизъмътъ е сложенъ, че трѣбватъ изучавания, че трѣбватъ възнаграждения, че трѣбна да се създадатъ политики. И затова азъ вземамъ думата, за да не мислятъ нѣкои, че и ние мислимъ да правимъ демагогия, като се скриваме задъ болшинството, което е предназначено да гласува всичкитѣ параграфи, а опозицията да се ползува отъ всички облаги!

Азъ взехъ думата, за да подчертая предъ васъ, че си поддържамъ старото становище — Парламентътъ да заседава продължително, едно, и, второ, поддържамъ нашето гледище, съ огледъ на единъ планъ, да се направятъ икономии по всички ведомства, за да бѣде пълно намалението и да се получатъ известни резултати и никой да не ни упрѣква, че правимъ демагогия, а да вижда отъ насъ предложения, които целятъ да излѣкуватъ въ този изключителенъ моментъ народнитѣ страдания

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Калайджиевъ.

Х. Калайджиев (раб): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че въпросътъ трѣбва да се постави на малко по-друга основа. Отъ работническо гледище азъ намирамъ, че заплатата на народния представителъ трѣбва да е редовна за цѣла година. Защото, ако единъ човѣкъ, който има добро състояние, има възможностъ да не се грижи за насѣщния си хлѣбъ и да се предаде на научна работа, каквато му налагатъ въ случая задълженията, които има като народенъ представителъ, единъ работникъ, безъ съмнение, нѣма тази възможностъ. А умствена и обществена работа не може да се извършва подъ тежестта на нуждитѣ и грижитѣ за насѣщния хлѣбъ.

Отъ това гледище азъ смѣтамъ, че единъ работнически представителъ не може по никой начинъ да извършва добре своята длъжностъ, ако не му се плаща редовно и ако не би могълъ да проучва въпроситѣ и да се явява въ Събранieto подготвенъ по всички въпроси, по които е длъженъ да има мнение и да се изкаже.

Сега по въпроса за размѣра на дневнитѣ. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че трѣбва да се вземе за основа най-високата заплата, въ дадения моментъ, на квалифициранъ работникъ. Особено това се налага днесъ.

Н. Мушаков (д): Кое занятие?

Х. Калайджиев (раб): Азъ казвамъ най-добрата заплата на квалифициранъ работникъ отъ която и да е професия. Азъ нѣмамъ предъ видъ министритѣ или други. Азъ имамъ предъ видъ обикновенитѣ физически работници.

Е. Начевъ (д. сг): Возмете експерта на тютюневата фабрика; той взема 50.000 л. месечно. Той е най-добриятъ работникъ

Х. Калайджиев (раб): Това се налага особено днесъ, когато народнитѣ маси сѣ въ голѣма мизерия.

Но заедно съ това, г. г. народни представители, налага се същевременно да създадемъ единъ законъ, чрезъ който да се отнематъ половината отъ печалбитѣ на всички ония, които иматъ годишенъ доходъ надъ 70.000 л., безразлично откъде излизатъ тѣ, и по този начинъ да създадемъ единъ фондъ, чрезъ който да се подпомагатъ безработнитѣ, културнитѣ и социалнитѣ нужди на работницитѣ и селянитѣ.

С. Мошановъ (д. ср): Тогава ще станатъ всички безработни.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! По този, ще кажа, откоде вече разрешенъ въпросъ у насъ наново се повдигатъ прения. Не бѣхъ въ самото начало, за да зная, какво собствено е дало поводъ. Но отъ туй, което разбрахъ отъ станалитъ по-после прения, като-че-ли едно сантиментално настроение съ най-добри намѣрения е причината да се занимаваме отново съ въпроса за дневнитъ пари на народнитъ представители. Това е, че народътъ бедствува и че въ това тежко време ние трѣбва да му помогнемъ, като дадемъ единъ примѣръ. Тѣй схванахъ.

Г-да! Това разбиране съвсемъ не мога да сподѣля, защото преди всичко длѣжни сме да дадемъ възможностъ на държавнитъ учреждения, Парламента и всички останали, да бждатъ въ състояние да работятъ. Ако нѣкой пъкъ толкозъ е чувствителенъ, може да прави пожертвувания. Но никога не съмъ сподѣлялъ мисълта, че може отъ гледище на пожертвувание да се правятъ такива позиви. Тѣй или иначе повдигнатъ този въпросъ, дочухъ мнения, които собствено ме заставиха да взема думата.

Първо. Народното представителство ли си опредѣля дневнитъ или министритъ ги опредѣлятъ? Разбира се, че безъ съгласието на министритъ г. г. народнитъ представители не могатъ да получаватъ дневни. Отговорността за това е на правителството. Съмнение не може да има. Защото, ако министритъ не сѣ съгласни, народнитъ представители ще си потърсятъ други министри, които може би ще имъ дадатъ исканитъ дневни, но ония, които сѣ имъ ги дали, тѣ понасятъ отговорността. И, при пълно съзнание на тази отговорностъ, азъ съмъ се съгласилъ народнитъ представители да получаватъ онова, което получаватъ сега. Защо? На първо мѣсто, да се мисли днесъ, че българскитъ Парламентъ ще може въ 4 месеци да свърши своята законодателна работа, е абсолютно невъзможно, за мене. И тѣзи, които привеждаха този аргументъ, побързаха сами въ речта си да се корегиратъ, като казаха: „И още една извънредна сесия отъ 2—3 месеци“. Да положимъ, че е така. Четири месеци и единъ месецъ по сръдната, споредъ конституцията, ставатъ петъ и още три месеци минимумъ, ставатъ осемъ. Осемъ месеци г. г. народнитъ представители ще заседаватъ, споредъ тѣхното разбиране. Добре. Въ тия осемъ месеци, ако тѣ биха получили онова, което ние се стремимъ да дадемъ на всички чиновници — което сѣ получавали нѣкога за тия 240 дена, при единъ наполеонъ златенъ на день, което прави 540 л., г. г. народнитъ представители биха получили 129.600 л. Това е то. Ние се съгласихме на едни дневни отъ 144.000 л. на годината. 12 месеци по 12.000 л. правятъ 144.000 л. Виждате, че спрямо онова, което се смѣта за най-умѣстно отъ най-големитъ съболезнователи на българското народно стопанство и на народния поминѣкъ, пакъ се получава по-малко. Правилни сме смѣтката, г-да. И смѣтнахме, че е по-добре да дадемъ 12.000 л. месечно, като се пресмѣтнатъ дневнитъ и, разбира се, като ангажираме народното представителство цѣла година да работи за тѣхъ, когато дотрѣбва на правителството.

Сега вториятъ въпросъ. Като не може съ петъ месеца, като не може съ седемъ и осемъ месеца, добре ли е да се заседава цѣла година? За насъ, министритъ, или които ще дойдатъ тукъ, най-добре е, така погледнато, безъ смѣтка на действителността, народнитъ представители да дойдатъ за месецъ, два, три, четири на годината, да свършатъ работата, да си отидатъ и г. г. министритъ да бждатъ спокойни. Това е много поносимо, много добре, и по-напредъ бѣше така. Но иначе, колкото и да е неприятно за г. г. министритъ, е една нужда държавна, народна и дори, бихъ казалъ, едно достойнство международно, ако нашиятъ Парламентъ бжде винаги подъ рѣжа на управлението, ако може да заседава цѣла година.

Я. Сижзовъ (с. д): И за да бжде правителството подъ контрола на Парламента.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Разбира се. — Не само затуй, защото има толкозъ много работа, че е невъзможно да се свърши нито за четири, нито за петъ, нито за шестъ месеца — а тя е налице — ами и затуй, г. г. народни представители, защото азъ, напр., съмъ убеденъ, че българскитъ народъ не би ималъ тази свобода, която я има; не би се спестили много нещастия въ тази страна, ако азъ нѣмамъ предъ себе си всичкитъ ония господа,

които чрезъ вестницитъ анонимно пишатъ и които нѣматъ смѣлостта тукъ да поддържатъ онова, което клюкарствуватъ по вестницитъ. Това е то истината. Азъ ги търся. Тѣ ми сѣ нуждни. Защото онова, което се лансира въ единъ вестникъ, то току-така не може да се поддържа тукъ, отъ трибуната, защото се понася една лична отговорностъ. Ами това е едно провѣтряване, едно освежаване. Това е най-силниятъ аргументъ за мене, когато се бора съ други разбирания — че пресата била разгасена, че не знамъ какво ставало, поддронвали се основитъ на държавата и пр и пр. Азъ винаги съмъ ималъ убеждението, че всички тѣзи подмѣтания, клюкарства, долнопробни интрижки и пр. по вестницитъ сѣ безъ всѣкакво значение, щомъ виднитъ хора въ тази страна се явяватъ въ Парламента и не се застъпватъ за всичката тази аларма.

Да вземемъ последния шумъ около стопанската криза. Тракането на кепенцитъ не смути българския Парламентъ. Това тракане внесе известна шашарма. Но, благодарение на туй обстоятелство, че виднитъ хора въ тая страна иматъ възможността да разкритикуватъ положението, да осждятъ онова, което е за осжждане, но и да бждатъ заставени да признаятъ онова, за което не може да се обвинява едно правителство, хвърля се една свѣтлина, едно разведряване, и съмнение нѣма, че тѣзи шашарми губятъ своето значение, и народътъ се успокоява.

Азъ не зная, какъ бихъ могълъ да оценя не онова добро, което се вижда, че става, но онова грамадно зло въ държавата, което се отстранява благодарение на Парламента и на неговия контролъ.

Г-да! Съ какво ние ще можемъ да представимъ моралното единство на тоя народъ въ обикновено време, а и особено въ дни на изпитания, ако не създадемъ това, което нашитъ предшественици въ учредителното Събрание сѣ турили като кражгъленъ камѣкъ, може би въ самото начало само проформа, но съ течение на времето все повече и повече да се срасва съ разбиранията на цѣлия народъ, ако не издигнемъ тая институция, която се казва Парламентъ? И когато тя се издига, съмнение нѣма, че се издигатъ лица измежду всичкитъ течения, че тѣ ще могатъ да попадатъ въ разбирателство и че, като хора на практиката, ще могатъ да оценяватъ доброто и злото споредъ моментитъ и ще могатъ да се сплотяватъ винаги, когато изникнатъ голѣми народни и държавни интереси.

Какъ ние ще създадемъ това? Занятие ли е политиканството? Политиканството може да бжде занятие за ония, които не жертвуватъ нито трудъ, нито време, които не се стремятъ да проучатъ нито държавнитъ нужди, нито народнитъ болки. Но една голѣма обществена служба вършатъ всички ония, които, по силата на своитъ способности, но добросъвѣстно, се предаватъ да изучаватъ както нуждитъ на държавата, така смѣто и да изнасятъ болкитъ на тоя народъ. Това е отъ грамадно значение. Какъ ние ще разграничимъ всички тия хора? Въ всѣко нѣщо има и негодно, има и осждително. Най-много осждителнитъ нѣща се проявяватъ въ най-възвишенитъ нѣща. Едно отъ най-високитъ учреждения не само за една държава, а изобщо за човѣчеството е представителството на даденъ народъ. Е добре, то е свързано съ много неприятности, съ много несгоди, съ много демагогии, съ много отвратителни и позорящи нѣща, но все пакъ то е единственото сръдство, чрезъ което може да се предотвратятъ злинитъ: чрезъ него може да се каже, че единъ народъ не е робъ, а е господаръ на своитъ сждбини, като контролира своитъ управници. Ами че ние, които харчимъ толкова сръдства и пр. и пр. за училища и т. н., тази сума, която харчимъ за нашия Парламентъ днесъ, при тоза широко представителство — единъ народенъ представител на 20 хиляди човѣка — е ли тѣй страшна? Тя възлиза годишно, всичко на всичко, споредъ онова, което днесъ се получава, на 39—40 милиона лева днешни пари. Вие бихте се ужасили, ако ви кажа, какво се изразходва за българския Парламентъ или въобще какво се изразходва по бюджета на нашето Върховно правителство, и какво се изразходва за върховното правителство въ съседната намъ държава, където парламентътъ е закритъ. За върховното правителство на съседната държава се харчатъ 990 милиона динара. Пресмѣтнете динара по 2-50 л., за да видите на колко възлиза цѣлата сума!

Министъръ Ц. Бобошевски: Надъ 2 милиарда лева.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Парламентитъ, г. г. народни представители, не сѣ скѣпи отъ гледище на паритъ, които дава страната за тѣхната издрѣжка. Тѣ сѣ скѣпи само въ единъ случай: когато въ тѣхъ попаднатъ било хора, които невърно представляватъ населението, било хора, които измѣнятъ на онова, въ чѣто на което

сж се избирали, и особено когато въ тях попаднат хора, които нѣмат ума си свободенъ отъ всѣкакви второстепенни ангажменти, за да могатъ да се произнасятъ въ Народното събрание по държавнитѣ въпроси така, както съвѣстѣта имъ, освѣтлена отъ даннитѣ, въ момента имъ налага въ името на върховнитѣ интереси на държавата и на народа, безъ да държатъ смѣтка за всичко останало. Тогава е скѣпъ Парламентътъ, и тамъ е опасното. Азъ мога да кажа, че малката, бедната България, съ това управление, което има, съ този Парламентъ, който не отъ насъ, а отъ нѣмъ високо се цени — не защото е идеаленъ, а защото всичко се преценява по сравнение — е придобила и едно уважение отъ ония нации, които заслужаватъ да бждатъ следвани.

Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че днесъ ще бжде последниятъ пътъ да се занимаваме съ въпроса за дневнитѣ на народнитѣ представители. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстващъ А. Христовъ: Ще гласуваме. Има две предложения по § 14.

Първото предложение е отъ г. Дерлипански.

Министъръ С. Василевъ: Той го прави лично за себе си.

Председателстващъ А. Христовъ: Не. Той не го прави лично за себе си, а го прави за цѣлата Камара.

Д. Дерлипански (з. в): Азъ казахъ, г. министре, дали за себе си го прави или за цѣлия Парламентъ. Азъ бихъ молилъ да бжде прието отъ всички.

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ предложението на г. Дерлипански, да се намалятъ дневнитѣ пари на народнитѣ представители на 250 л., да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

С. Савовъ (д. сг): Да се отбележи, че само четирима души гласуватъ.

И. Михайловъ (д. сг): Трима души само.

Председателстващъ А. Христовъ: Има второ предложение, отъ народния представителъ г. Илия Георговъ — дневни пари да се плащатъ на народнитѣ представители само презъ време на сесия. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

С. Савовъ (д. сг): Трима души гласуватъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 14, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете 16 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. с): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 18 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

(Нѣкои народни представители отъ болшинството излизатъ отъ залата)

Д. Дерлипански (з. в): Осигурихте си дневнитѣ — излизайте.

Т. Стоилковъ (д. сг): Стига си дрънкалъ! (Глъчка)

Министъръ В. Молловъ: И вашитѣ излизатъ. Колко души отъ вашитѣ гласуваха за Вашето предложение?

Т. Стоилковъ (д. сг): Дерлипански направи декларация, че се отказва отъ дневнитѣ.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 19, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 20, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 21, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прибави въ края на текста на този параграфъ думитѣ „и каталогизатора“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 22, съ прибавката, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя В. Димчевъ)

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докадчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете)

„Министерски съветъ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат прочетеното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 29 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 30 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 31 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 32 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 33 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 34 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 35 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете)

„Върховенъ административенъ съдъ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат прочетеното заглавие, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 36 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата народния представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Азъ искамъ да повдигна единъ въпросъ, който и миналата година повдигнахъ и който е по сжщество, така да се каже. Прави неприятно впечатление, когато човѣкъ отиде въ Административния съдъ и види, че 11 души съдии сж се събрали да решаватъ, напр., въпросъ за отмѣната на нѣкое административно постановление. Азъ бихъ молилъ, част по-скоро, още въ тая сесия да се внесе единъ законопроектъ, съ който да се измѣни съответния законъ въ смисълъ, съставътъ на този съдъ да бѣде отъ петъ души, както е въ Върховния касационенъ съдъ, за да може по този начинъ да има по нѣколко заседания.

Министъръ В. Молловъ: Много право.

Н. Мушановъ (д): Даже самитъ съдии казватъ, че е неприятно тежко за тѣхъ да ги виждатъ събрани 11 души да се занимаватъ, напр., съ въпроса за отмѣняването на известна заповѣд на единъ кметъ.

Азъ бихъ молилъ съответния министъръ да си вземе бележка и още тая сесия да се направи нужното.

Министъръ В. Молловъ: Добре, прието.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 37 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 38 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 39 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 40 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 41 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 41, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 42 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 43 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат § 43, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ: (д. сг): (Чете § 44 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 44, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 45 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 45, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 46 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 46, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 47 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 47, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 48 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 48, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 49 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 49, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): (Чете § 50 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 50, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Т. Кожухаровъ (д. сг): Въ обяснителната таблица нѣма промѣна.

Всичко по Върховното правителство — 75.486.280 л.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Пристъпваме къмъ разглеждането на бюджетопроекта за разходите по Министерството на войната за 1930/1931 финансова година.

Моля г. докладчика да докладва бюджетопроекта.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т Ъ“

за разходите по Министерството на войната за 1930/1931 финансова година“)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете)

„Глава I

Разходи за личния състав“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на глава I, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

* За текста на бюджетопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 76.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 1 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете)

„Глава II.

Премии на офицеритѣ, подофицеритѣ и доброволцитѣ.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на глава II, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 2 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете)

„Глава III.

Храни и фураж“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на глава III, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 3 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 3, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 4 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете)

„Глава IV.

Облѣкло, постелни предмети, снаряжение войнишко и кенско и обозъ и упряж“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на глава IV, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 5 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 6 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 7 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете) § 8 — вж. прил. Т. I, № 76)

178*

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете

„Глава IX.

Общи разходи“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на глава IX, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 29 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 30 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 31 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 32 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 33 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Г. г. народни представители! Искамъ да обърна внимание на г. министра на войната върху следното. Установило се е, пъкъ и азъ лично съмъ ималъ случая да се увѣря въ това, че при търговетъ, напр., за направата на обикновени чинове и въобще при търговетъ за училищни потребности и пр., се явяватъ и представители на инженерната работилница. Нѣщо повече: взематъ

се и частни порѣчки отъ тая работилница, съ което се прави нелоялна конкуренция на нашитъ занаятци и индустриалци. Понеже въ тази работилница работата на работниците се плаща малко по-другояче, понеже данъци не плаща, предлага цени низки, които никога занаятчийска работилница или индустриално предприятие не може да предложи.

Азъ моля г. министра на войната да нареди, щото тази работилница да не се явява на търгове, за да подбива ценитъ и да отнема хлѣба на занаятци и индустриалци, и да не взема частни порѣчки. Назначението на тази работилница е да служи за нуждитъ на държавата, специално на Военното министерство, а не да конкурира съ частнитъ предприятия. Моля г. министра на войната да си вземе бележка, и въ бъдеще да не се повтарятъ тѣзи работи.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Предложение не се прави, а се изказва само едно желание.

Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 34 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 34, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 35 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 36 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 36, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 37 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 38 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 38, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 39 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 40 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 40, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 41 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 42 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 79, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 80 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 80, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 81 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 81, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 82 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 82, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 83 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 83, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 84 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 84, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете § 85 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 85, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): Всичко по Министерството на войната — 1.174.908.000 л.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Не ще изпълнимъ може би дълга си, ако всѣкога, когато приемаме бюджета на Военното министерство, ние, представители на българския народъ, не изразимъ неговото единодушно желание, да се тури край на ограниченето по отношение на българската народна отбрана, да се премахне доброволческата армия, която ни се наложи съ Ньойския договоръ, и то чакъ по-скоро. Независимо отъ голѣмата тежестъ, която представляватъ за обеднѣлия български народъ заплатитѣ на доброволцитѣ, ние сме ограничени въ вербуването на войници за нашата национална отбрана, ние сме ограничени да възпитаваме въ нашитѣ казарми, въ тия допълнителни училища, младежитѣ въ роднолюбивъ духъ, въ общъ къмъ своята родина. И понеже съ доброволческата армия, наложена съ Ньойския договоръ, на България се отнема възможността нашитѣ младежи да мичеватъ презъ тия втори училища — казармитѣ — ние при всѣко гласуване на военния бюджетъ не ще изпълнимъ, казвамъ, своя дългъ, ако не изразимъ единодушното желание на Парламента, че-желаемъ по-скоро България да се освободи отъ това ограничение, да бжде доброволческата армията ни, и да искаме нашето правителство да не престава да работи за премахването на това ограничение. (Рѣкоплѣскане отъ сговориститѣ. Сѣщо тъй рѣкоплѣскаха Славчо Дръновски и Димитъръ Каранешевъ)

К. Николовъ (д. сг): (Къмъ земледѣлцитѣ) Не искате ли вие наборна армия, г-да? Защо не рѣкоплѣскаете?

Д. Зографски (з. в): Какъ да не искаме.

К. Николовъ (д. сг): Тогава защо не рѣкоплѣскаете?

А. Радоловъ (з. в): Когато ние повдигахме този въпросъ, Васъ Ви нѣмаше. Въпросътъ за наборна армия ние първи го повдигнахме.

С. Дръновски (з): Моля Ви се, азъ рѣкоплѣскахъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. докладчикъ! Докладвайте забележитѣ къмъ разходния бюджетъ на Министерството на войната.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 1 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 2 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията направи въ алинея втора на тази забележка следното измѣнение: въ предпоследния редъ следъ думата „за“ прибави думата „толкова“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 2, заедно съ направената прибавка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 3 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 4 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията въ края на алинея втора прибави следния текстъ: „и се включватъ въ обезщетението и премията, които се плащатъ по чл. чл-31 и 32 отъ закона за военнитѣ лица“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 4, заедно съ направената прибавка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 5 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 6 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 7 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията направи въ тази забележка следнитѣ измѣнения: следъ цифрата 7 постави буква „а“ и прибави нова буква „б“ съ следното съдържание: (Чете) „Събранитѣ суми, които се добиватъ отъ армейскитѣ състезания, се държатъ въ специална смѣтка при Българската народна банка и се изразходватъ за нуждитѣ на сѣщитѣ армейски състезания по нареждане на министра на войната“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 7, заедно съ направенитѣ измѣнения и прибавки, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 8 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 9 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 10 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 11 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 12 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 13 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 14 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 15 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 16 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие тази забележка безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): (Чете забележка 17 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията измѣни тая забележка така: следъ думитѣ „съ признато висше музикално образование“ прибави думитѣ: „и тѣзи на Гвардейския полкъ и на Военното училище“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ забележка 17, заедно съ направената добавка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Кирпиковъ (д. сг): Въ обяснителната таблица за разходитѣ за личния съставъ по Министерството на войната за 1930/1931 финансова година комисията направи следнитѣ измѣнения:

На стр. 18 въ „3. Главно интендантство“ годишната заплата едному на двама офицери за поръчки отъ 81.420—91.680 става 81.420—101.580 л.; на същата страница въ „а) Продоволствена служба“ годишната заплата на 1 дѣлководителъ отъ 72.000—30.000 л. става 27.000—30.000 л.; на същата страница „д) Юрисконсулство“ става „в) Юрисконсулство“; на същата страница въ „4. Военно-санитарна служба“ длѣжността „1 статистикъ — заведующъ издирване“ и пр. става „1 Заведующъ издирване“ и пр.

На стр. 19 въ „5. Ветеринарно-ремонтна служба“ „1 началникъ на служба“ става „1 началникъ на службата“; на същата страница въ „9. Военно-сѣдебна служба“ длѣжността „1 началникъ на военно-сѣдебната часть“ става „1 началникъ на военно-сѣдебната служба“; „1 архивар-регистраторъ, той и пазителъ на архивата“ става „1 архивар, той и пазителъ на архивата“.

На стр. 20 въ „10. Бюджетно-контролни органи“ измѣняватъ се годишнитѣ заплати едному, както следва: на „2 дѣлководители отъ 27.000 става 27.000—30.000 л.; на „2 заведующи, отъ които единъ за банковата смѣтка“ и пр. отъ 27.000—30.000 става 27.000—33.000 л.; на „16 помощници на контрольоръ-счетоводителя отъ 39.000—48.000 става 39.000—42.000 л.; на „1 дѣлководителъ“ въ Географическия институтъ отъ 27.000 става 27.000—30.000 л.; въ Геодезическото отдѣление длѣжността „1 асистентъ на астрономическото отдѣление“ става „1 асистентъ на астрономическата секция“.

На стр. 21 въ „Топографическо отдѣление“ длѣжността „1 началникъ на фотографска секция“ става „началникъ на фототопографска секция“; „1 пом. началникъ на топографска секция“ става „1 пом. началникъ на топографска секция; въ „Картографическо отдѣление“ длѣжността „1 фототехникъ“ става „1 фотомеханикъ“.

На стр. 22 въ „Охрана и пожарна команда“ — „11 специалисти“ ставатъ „13 специалисти“; въ „Общо механическо отдѣление“ годишната заплата на „1 писаръ“ става 19.200 л.

На стр. 24 въ „Автомобилно отдѣление“ годишната заплата едному на „2 писари“ става 19.200 л.

На стр. 26 въ „Чиновници“ длѣжността „1 электротехникъ“ става „1 электромеханикъ“; „15 прислужници“ ставатъ „14 прислужници“; въ „а) Общо-армейска военна болница“ длѣжността „1 дѣлководителъ-ковчезникъ“ става „1 ковчезникъ“; въ графата „годишна заплата едному“ за 1 техникъ се поставятъ цифритѣ 28.800—33.600; длѣжността „1 электротехникъ“ става „1 електромеханикъ“; „5 болнични служители“ става „45 болнични служители“.

На стр. 27 въ „в) 5 второстепенни военни болници“ длѣжноститѣ „5 механици“ ставатъ „4 механици“; „2 техници“ ставатъ „3 техници“ съ годишна заплата едному вмѣсто 28.800—33.600 става 27.000—33.600 л.

На стр. 29 въ „Военно-касаионенъ сѣдъ“ годишната заплата на „1 Постояненъ членъ“ става 81.420—101.580 л.

На стр. 31 горе въ „Чиновници“ длѣжноститѣ „8 писари, тѣ и помощникъ-ковчезници“ ставатъ „8 писари“.

На стр. 32 горе въ „Подофицери“ длѣжноститѣ „24 годофицери взводни командири“ ставатъ „24 подофицери“.

На стр. 34 горе въ „Чиновници“ длѣжноститѣ „3 писари, тѣ и помощникъ-ковчезници“ ставатъ „3 помощникъ-ковчезници, тѣ и писари“.

На стр. 35 въ „Войници доброволци“ длѣжноститѣ „516 ефрейтори и редници“ ставатъ „509 ефрейтори и редници“; „18 нестроеви специалисти“ ставатъ „25 нестроеви специалисти“.

На стр. 37 горе въ „Чиновници“ длѣжноститѣ „3 дѣлководители“ ставатъ „3 ковчезници“.

На стр. 38 горе въ „Чиновници“ длѣжноститѣ „2 писари, тѣ и помощници-ковчезници“ ставатъ „2 помощникъ-ковчезници, тѣ и писари“; по долу въ „а) Погранична инспекция“ годишната заплата на „1 дѣлководителъ“ отъ 27.000 става 27.000—30.000 л.

Други измѣнения комисията не направи.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ обяснителната таблица за разходитѣ за личния съставъ по Министерството на войната за 1930/1931 финансова година съ измѣненията и поправкитѣ, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ разглеждане бюджетапроекта за разходитѣ по Министерството на финанситѣ за 1930/1931 финансова година.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете)

„БЮДЖЕТЪ“)

за разходитѣ по Министерството на финанситѣ за 1930/1931 финансова година“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ прочетеното заглавие, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете)

*) За текста на бюджетапроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 76.

179

Министър В. Моллов: За купуване карти от Дирекцията на железниците — само за това.

Ц. Стоянчев (з. в): Азъ искамъ да се даде обяснение защо е това увеличение. Тръбва да се следи по-зорко върху командировките на чиновниците, особено отъ бюджетно-контролното отделение, при проверката на сметките за пътните и дневните пари. Въ пресата се изнесоха примъри, и азъ съмъ сигуренъ, че и народните представители знаятъ такива, когато командировани чиновници въ нѣколко съседни пункта си трѣбватъ пътни пари отъ изходния пунктъ до всички пунктове.

Министър В. Моллов: Това е забранено изрично съ окръжно.

И. Марулевъ (д. сг): Онзи денъ осъдиха единъ чиновникъ за такава работа.

Министър В. Моллов: Проверка на всички сметки става въ бюджетно-контролното отделение и въ Сметната палата. Окръжното имъ е известно и тѣ нѣма да допуснатъ такова нѣщо.

С. Дръновски (з): Даже за една и съща дата си трѣбватъ пътни за две командировки. Това става въ Министерството на земледелието.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Това е престъпление.

Министър В. Моллов: Това лице е начето и е дадено подъ съдъ.

Ц. Стоянчев (з. в): Съ това пожелание азъ свършвамъ.

С. Дръновски (з): Г. министре! Не се вижда дали е дадено подъ съдъ това лице.

Министър В. Моллов: Да, дадено е.

С. Дръновски (з): Отъ постановлението се вижда, че му се иска само връщане на сумитъ съ лихвата.

Министър В. Моллов: Не, преписката е изпратена на прокурора.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 19, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 20, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 21, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете)

„Глава V.

Разни разходи“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на глава V, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 29 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): По поводъ § 29, ще моля г. министра на финансите да си вземе бележка да измѣни наредбата по издаването на бирнически удостоверения. Въ последно време е издадено едно окръжно, по силата на което не стига само човѣкъ да отиде на 18 мѣста, за да завѣри бирническото удостоверение, но му искатъ и легитимация, лична карта. Единъ данъкоплатецъ, който има имоти изъ провинцията, напр., азъ, който имамъ имотъ въ Бургазъ, за да взема бирническо удостоверение, че съмъ си платилъ данѣнитъ, ще трѣбва да се явя тамъ съ моята легитимация и тогазъ да ми се даде. Въ „Финансовъ вестникъ“, който е органъ на Финансовото министерство, по поводъ на тая наредба за издаване на бирнически удостоверения е написана една много остра статия, въ която по безпоощаенъ начинъ бичува чиновниците като хора съвсемъ невежи, като хора съвсемъ негодни за своето назначение. Азъ моля г. министра да провери и ще види, че по-рано бирнически удостоверения се получаваха безъ да се искатъ легитимации съ фотографии и хората не се разкарваха да отиватъ отъ единъ градъ въ други, за да взематъ такива удостоверения, а въ последно време се направи тая спѣнка на данъкоплатците при снабдяването имъ съ бирнически удостоверения. Това е само разкарване на хората, това е само губене на време и правене излишни разноси, особено въ единъ моментъ, когато хората се чудятъ какъ да свържатъ двата краища и да се нахранятъ.

Моля г. министра да си вземе бележка, за да отмѣни тоя начинъ за снабдяване на данъкоплатците съ бирнически удостоверения, че сѣ изплатили данѣнитъ си.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтанъ Стоянчевъ.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Вземамъ думата по поводъ казаното отъ г. Поповъ относително снабдяването на данъкоплатците съ бирнически удостоверения и изискването на такива отъ различнитъ учреждения. Напоследъкъ е издадено едно ново окръжно отъ Министерството на финансите и отъ Министерството на правосъдието до нотариуситъ и мировитъ съдии, които изпълняватъ нотариални дѣла, за изискване бирнически удостоверения при завѣрка на договори за дѣлба или пъкъ при прехвърляне на наследства по чл. 323 отъ закона за задълженията и договоритъ. Съ прехвърлянето на наследственитъ права, г. г. народни представители, братята или мъжкитъ наследници най-лесно ликвидиратъ съ наследственитъ дѣлове на своитъ сестри — на наследницитъ отъ женски полъ. И понеже по тоя начинъ се прехвърлятъ правата изобщо, изцѣло, съ всичкия активъ и пасивъ, досега не се изискваха никакви бирнически удостоверения за платени данъци. Днесъ съ това окръжно се изисква отъ тия, които искатъ да ликвидиратъ по тоя начинъ съ своитъ наследствени права отъ наследствената маса, да представятъ бирнически удостоверения, че сж платили данъка си за придобиване имоти по безвъзмезденъ начинъ и по тоя начинъ затрудняватъ много възможността на наследницитъ да ликвидиратъ доброволно съ наследствената маса. Понеже въ интереса на народното стопанство е да не се разкъсватъ наследственитъ имоти, нѣма смисълъ да се изискватъ тия бирнически удостоверения. Освенъ това имотътъ не се губи; той преминава само въ ржцетъ на едни отъ наследницитъ, които замѣстватъ другитъ въ правата и задълженията имъ; имотътъ не се прехвърля въ ржцетъ на нѣкое трето лице, за да се избѣгне плащането на данъка; последниятъ тежи винаги върху имота. При сѣществуването на това окръжно, се страта наследница, която ще ликвидира, която ще прехвърли своята наследствена частъ отъ имота върху брата си — както най-често става — е длъжна да плати данъцитъ на всички съдѣлители, на всички сънаследници, които участвуватъ въ сънаследствената маса, и по тоя начинъ се обременява съ разходи, които я възпрепятствуватъ да извърши тая сдѣлка.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Г. Стоянчевъ! Тоя въпросъ може да се уреди съ новия законопроектъ за измѣненето на закона за данъка върху имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ бихъ желалъ да обърна вниманието на г. министра да отмѣни окръжното си и когато става завѣрка на дѣлба или се прехвърлятъ наследствени права, да не се изисква бирническо удостоверение. Азъ разбирамъ желанието му да осигури събирането на данъцитъ, но съ това окръжно не се осигурява събирането на данъцитъ, а само се нанася вреда на данъкоплатците.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ В. Молловъ: По въпроса, който се повдига отъ г. Поповъ, азъ имамъ да кажа само следното: за голѣмо съжаление, при издаването на бирнически удостоверения бидоха отбелязани твърде много злоупотрѣбления — злоупотрѣбления отъ данъкоплатци, злоупотрѣбления и отъ чиновници. Сега издаването на бирнически удостоверения е улеснено, защото данъчнитъ партии сж заведени по-другояче — по име, а не по участъци. Издаването на бирническото удостоверение е улеснено.

С. Дръновски (з.) Пакъ се разписватъ 17 бирника.

Министъръ В. Молловъ: Може да се разписватъ за минало време, защото има захснѣли данъци. Тая реформа е въведена отъ една година и половина, следователно, за по-старитъ данъци има стари партии и затова трѣбва да се правятъ справки. Но щомъ мине малко време, естествено, това ще престане.

За искането на лични карти, ще кажа, че, за голѣмо съжаление, трѣбва да се искатъ. Има много лица, които се явяватъ подъ чуждо име и искатъ удостоверение. Бирникътъ не знае за кого се иска удостоверението, не познава лицето и издава удостоверението, обаче това бирническо удостоверение се представя отъ друго лице. Напоследъкъ, може да сте чули, единъ чужденецъ съ чуждо бирническо удостоверение е получилъ паспортъ и е заминалъ за странство, макаръ че е задълженъ съ данъци и се търси отъ съдебната властъ. Така че трѣбва да бждемъ много внимателни. Азъ бихъ желалъ да внеса колкото се може по-голѣмо опростотворение въ службата, но съмъ принуденъ понѣкога да се съглася на такива нѣща, които даватъ възможностъ за по-голѣмъ контролъ.

Въ всѣки случай азъ ще видя кжде би могло да се направи облекчение, защото знамъ, че е тежко да ходи единъ човѣкъ за изваждане на едно бирническо удостоверение на нѣколко мѣста и да изгуби за това нѣколко часа, а даже и цѣлъ день.

На въпроса, който се повдига отъ г. Стоянчевъ, ще отговоря, че окръжното е издадено преди нѣколко дни. Ще видя какво е точно неговото съдържание, но и то е издадено вследствие на известни злоупотрѣбления. То не е направено съ целъ да се отегчи положението на данъкоплатците, а за избѣгване на известни злоупотрѣбления. Права е бележката на г. Ради Василевъ, че въпросътъ за солидарността въ изплащането на данъцитъ и другитъ задължения на наследницитъ по отношение на съкровището трѣбва да бжде разрешенъ не съ окръжно или наредба, а по законодателенъ редъ. И азъ самъ съмъ искалъ тая солидарностъ да я отмахна. Тя сѣществувала въ сегашния законъ и става причина за абсурди. Едно лице, наследникъ, не може да получи бирническо удостоверение затова, защото другитъ наследници не желаятъ да платятъ припадащата имъ се частъ отъ данъцитъ. Азъ самъ зная това лошо положение, но то може да се разреши по законодателенъ редъ. Въ комисията по Министерството на финансите ще трѣбва да се намѣри начинъ какъ да разрешимъ този въпросъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоименъ Савовъ.

С. Савовъ (д. сг): Азъ искамъ да помоля г. министра да уреди положението на тия бедни данъкоплатци, които не могатъ да платятъ, а се числятъ по партиднитъ книги. Тѣ сж много, трупатъ се въ прошетарната комисия на Народното събрание прошения и ни създаватъ маса главоболия, а на бирницитъ замедляватъ работата. Отъ 1908 г. до днесъ, става 20 години, не сж внесяни списъци за опрощаване на несъбираеми данъци. Трѣбва Народното събрание да разреши този въпросъ, защото съ това ще се улеснятъ много хора.

Министъръ В. Молловъ: Това съмъ наредилъ да стане. Съставени сж списъцитъ и ще ги внесе въ Народното събрание.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 30 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 31 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 32 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 33 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 34 — вж. прил. Т. I, № 76)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 34, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 35 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 36 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 36, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Чете § 37 — вж. прил. Т. I, № 76)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ § 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ обяснителната таблица нѣма абсолютно никакви промѣни.

Всичко по Министерството на финансите — 191.500.000 л.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г-да! Ще прекратимъ заседанието.

Предлагамъ за следващото заседание, което ще се състои въ понеделникъ, 14 априлъ, 3 ч. следъ обѣдъ, следния дневенъ редъ:

Трето четене законопроектитъ:

1. За изваждане отъ обращение алуминиевитъ монети отъ по 1 и 2 лева, насѣчени презъ 1923 г.

2. За данѣчни облекчения на акционернитъ, командитно-акционернитъ банки и др.

3. Второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1930/31 фин. год. — бюджетопроектитъ за разходите на:

а) Върховна и окръжни сѣтни палати;
б) М-во на вътр. работи и народното здраве: 1) администрация и полиция и 2) Гл. дирекция на народното здраве;
в) М-во на общ. сгради, пътищата и благоустройството:
1) Главна дирекция на общ. сгради и пр. и 2) Гл. дирекция на труд. повинностъ;
г) М-во на търговията, промишлеността и труда;
д) Дирекция на държавнитъ дългове;
е) По изпълнение договора за миръ.

Първо четене законопроектитъ:

4. За измѣнение на т. 5 на чл. 88 отъ закона за градскитъ общини и на чл. 67 отъ закона за селскитъ общини.

5. За измѣнение и допълнение закона за подпомагане пострадалитъ отъ обществени бедствия.

6. За търговия съ сурови, неманипулирани тютюни.

Второ четене законопроектитъ:

7. За одобрение произведения съгласно чл. 61 отъ закона за минитъ търгъ за отдаване експлоатацията на държавната каменовжглена концесия „Крумъ“ и пр.

8. За откупуване недвижимия имотъ, собственостъ на М. Теневъ, находящъ се въ землището на с. Банкя, Софийско, за нуждитъ на държавната минерална баня и курортъ при сѣщото село.

9. За уреждане собствеността и залога на движимости — машини и транспортъ отъ значителна стойностъ.

10. Докладъ на прошетарната комисия.

11. Първо четене законопроекта за допълнение закона за адвокатитъ съ новъ дѣлъ III.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 25 м.)

Подпредседатели: { А. ХРИСТОВЪ
В. ДИМЧЕВЪ

Замѣстникъ-секретарь: ПАВ. М. ГЕОРГИЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Стр.

Стр.

Отпуски. разрешени на народнитѣ представители:
Христо Баралиевъ, Григоръ Чешмеджиевъ,
Добри Митевъ, Коста Лулчевъ, Петъръ Гаговъ,
Никола Търкалановъ, Милко Бечевъ, д-ръ Вла-
димиръ Бурилковъ, Димитъръ Икономовъ, и
Левъ Кацковъ :

1401

Питания: 1. отъ народния представителъ Тончо Меч-
карски къмъ министра на вътрешнитѣ работи
и народното здраве — относно интернирането
на медицинския фелдшеръ Иванъ Л. Цоловски
отъ с. Търнава въ с. Вранякъ, Бѣлослатинска
околия. (Съобщение)

1401

2. отъ народния представителъ г. Атанасъ Мали-
новъ къмъ министра на финанситѣ — относно
нанесенъ побой отъ директора на дружеството
„Балканъ Табакъ“ надъ тютюнопроизводителя
Иванъ Стояновъ отъ с. Лилячъ, Кюстендилска
околия. (Съобщение)

1401

3. отъ народния представителъ Иванъ Инглизозъ
къмъ министра на финанситѣ — относно непра-
вилни действия на Гръцко-българската комисия
по изселването и оценяване имотитѣ на еми-
грантитѣ българи и гърци. (Съобщение)

1401

4. отъ народния представителъ Георги Марковъ
къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народ-
ното здраве — относно не позволено отъ поли-
цията събрание въ с. Годечъ на 6 априль 1930 г.
(Съобщение)

1401

Предложения: 1. за тълкуване на чл. 1 отъ спогод-
бата Молловъ—Кафандарисъ отъ 9 декемврий
1927 г. (Предложение на И. Каранджуловъ)
(Съобщение)

1401

2. за изплащане на Никола Сердаревъ отъ София
стойността на доставката 30 000 кгр. амониева
силитра за българскитѣ държавни желѣзници,
като му се доплати 60% отъ курсовата разлика
124 539 л. или което прави 74 723 л., съгласно
протокола на комисията, назначена отъ мини-
стра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ съ
заповѣдь № 2 086 отъ 13 априль 1927 г. (Съоб-
щение)

1401

Законопроекти: 1. за допълнение на закона за устрой-
ството на сѣдилищата (Съобщение)

1401

2. за разрешаване временни кредити за посрѣщане
нуждитѣ на държавата и фондоветѣ презъ ме-
сецитѣ априль и май отъ 1930/1931 финансова
година (Трето четене — приемане)

1401

3. за купуване отъ държавата зданието на Мария
Г. Бѣлчева и други, въ гр. Пловдивъ, за нуж-
дитѣ на Учителския институтъ въ сѣщия градъ.
(Трето четене — приемане)

1402

4. за изваждане отъ обращение алуминиевитѣ мо-
нети отъ по 1 и 2 л., насѣчени презъ 1923 г.
(Първо и второ четене — приемане)

1402

5. за данъчни облекчения на акционернитѣ, ко-
мандитно-акционернитѣ банки и кооперативнитѣ
кредитни сдружения (Първо и второ четене —
приемане)

1402

Бюджетопроекти: 1. на Върховното правителство.
(Второ четене — приемане)

1403

2. на Министерството на войната. (Второ четене —
приемане)

1418

3. на Министерството на финанситѣ. (Второ че-
тене — приемане)

1424

Дневенъ редъ за следващото заседание

1428